



Glasiło Ōrség  
občina Hodos

Ōrségi hírlap  
Hodos község

September 2018, letnik XVIII, št. 55

XVIII. évfolyam, 55. szám, 2018. szeptember



Vsebina:

- dogodki v občini
- obvestila

- dejavnosti društev
- iz vrta

- ostali prispevki
- uradne objave

## Špoštovana Janž in Iboljka Laco

Odprti svoje sreje, prišluhni drugim, gledati in videti – v hitrejšem sodobnem svetu so pogosto sprejete vrline. In te vrline vidva vsakakor imata.

Idejo, da na pokopališču na Hodošu postavimo žarni zid sta podprla ne samo idejno in moralno, ampak tudi s precejšnjim finančnim vložkom v višini kar 5.000 evrov.

Besed, s katerimi bi se vama zahvalili za to dejanje ni, je le dokaz, da ljudje, krajan, občani naše občine vedo, da živimo v kraju, ki se razvija in kjer lahko vsak posameznik po svojih močeh prispeva k temu napredku.

Vajin prispevek je pressegel meje pričakovane in sta s tem dejanjem več kot nazorno pokazala vsem nam, kako lahko tudi posameznik pomaga skupnosti. Naš žarni zid, prvi na Goričkem, bo naša poslednje počivališče, ostal bo našim zanamcem in s to zahvalo želimo sporočiti vsem krajanom, da sta skoraj polovico stroškov za postavitev tega zidu prispevala vidva, Janž in Iboljka.

In naj ta vajina dobrota nikoli ne odide v pozabo.

## Tisztelt Laco Janž és Iboljka

Megnyitni szívünköt, odafigyelni és másakra, nézni és látni – mai rohanó világunkban ezek az értékek nem mindig érvényesülnek, viszont önöknél mind ez kétségkívül jelen van.

Íz ötletet, hogy a hodosi temetőben urnafalat létesítsünk, nem csak érzelmiileg és erkölesileg, hanem jelentős összeggel, 5.000 euróval is támogatták.

Nehéz szavakat találni, amelyek kifejeznék őszinte hálámát nemcsak eszelkedtetéért, amely ékes bizonyítéka annak, hogy az emberek, közösségünk lakói tudják, hogy folyamatosan fejlődünk, és hogy lehetőségei szerint ezt a fejlődést bárki támogathatja.

Íz önök nagylelkű támogatása világosan mutatja, hogy a közösséggel az egyén is segítheti. Nálunk épül Goričko zsidó urnafala, mindnyájunk utolsó nyugvóhelye, amely az új nemzedéknek is fennmarad. Ezzel a köszönetnyilvánítással szeretnénk elmondani mindenkinek, hogy az urnafal felállításával kapcsolatos költségek közel felét önök, Janž és Iboljka fedezték.

Kívánom, hogy jószáguk sose menjen feledésbe.

V imenu občinskega sveta  
in v svojem imenu iskrena hvala,  
župan Ludvik Orban




Őszinte köszönet a Községi Tanács  
és a magam nevében  
Orban Ludvik polgármester



### INFORMATIVNO » GLASILO ŐRSÉG – ŐRSÉGI HÍRLAP » TÁJÉKOZTATÓ

Izdaja občina Hodoš – Hodos község jelenteti meg

Naslov uredništva - a szerkesztőség címe:

Glasiło Őrség – Őrségi hírlap, Hodoš št. 52, 9205 Hodoš – Hodos

Grafična podoba in tisk - grafikai alakja és a nyomtatása:

Grafika perfekt d.o.o, Vaneča 80, Puconci

Naklada-példányszáma: 250 izvodov-példány

Uredniški odbor-szerkesztőség:

Ludvik Orban, odgovorni urednik - felelős szerkesztő

Rozalija Totić, pomočnik urednika - szerkesztő helyettes

Novak Császár Jolán, lektorka - lektor

Liljana Gal, lektorka - lektor

**Uredniška pripomba:** Besedila prispevkov, ki jih je sprejelo uredništvo od posameznikov izven občine objavljamo v celoti nespremenjene in ne lektorirane takšne, kot so jih posredovali posamezni avtorji. Zato za morebitne pravopisne ali vsebinske napake ne odgovarja.

Glasiło je vpisano v register javnih glasil pod zaporedno številko 485.

Glasiło ni naprodaj, prejme pa ga vsako gospodinjstvo v občini Hodoš brezplačno.

A hírlap nem vásárolható meg. Hodos község minden háztartása ingyenesen kapja kézhez.

Telefon: 00386 (02) 559-80-21, Fax: 00386 (02) 559-80-20, e-mail: obcina-hodos-kozseg@siol.net

## SPOŠTOVANE BRALKE IN BRALCI NAŠEGA GLASILA!

Mesec september je tu in spet je pred vami glasiło naše občine, kjer v nekaj besedah poizkušamo orisati pretekle dejavnosti. Čeprav je od izida zadnje številke bil dopustniški čas za zaposlene in počitnice za otroke, so naši kmetje neutrudno delali, prav tako mi, zaposleni na občini in v njenih organih. Na vrhuncu počitnic smo praznovali celo naš občinski praznik. Že takrat, na slavnostni seji 19. občinskega praznika, sem pojasnil naše aktivnosti, zato bom tokrat naredil povzetek, samo za osvežitev spomina.

Uredili smo:

- mobilne hiške ob mladinskem domu (čaka nas še finalizacija, to je zaščiti napeljava pred mrazom in na objektih urediti ogrevanje),
- po predvidenem planu smo dokončno uredili gozdne ceste v občini,
- pohvalimo se lahko z izjemnim delom naših delavcev, saj ves čas potekajo dela, kot so: košnja in vzdrževanje zelenic, izdelava propustov, barvanje označb na vozišču,...
- dela potekajo na izvedbi žarnega zidu na pokopališču Hodoš, ki bo prvi na Goričkem.

Pri tem sem dolžan še enkrat izraziti zahvalo Iboljki in Janezu Lacu iz Hodoša, ki sta prispevala 5.000,00 evrov namenskih sredstev za izgradnjo žarnega zidu. Zahvalno pismo smo jima že predali, kopija tega je na oglasni deski na vežici, pismo pa objavljamo tudi v tej številki.

- Prvega septembra smo uradno prevzeli v našo last objekt bivše pošte na Hodošu.
- Gradnja mostu poteka po terminskem planu in lahko pričakujemo konec investicije kot je bilo objavljeno, do začetka novembra. Tukaj bi se vsem krajanom in občanom zahvalil za razumevanje in potrpežljivost.

Ob koncu mandata lahko, kljub temu, da smo ena od najmanjših občin v Republiki Sloveniji, z vso gotovostjo zatrdim, da smo opravili izjemno veliko dela glede na finančne prilive, ki jih imamo na voljo. Nov predsednik vlade je bil župan in ostaja nam upanje, da bo pri financiranju občin izhajal iz pridobljenih izkušenj in bomo tako deležni večje podpore in razumevanja.

Na koncu našega mandata se moram zahvaliti podžupanu in celotnemu občinskemu svetu za ustvarjalno in konstruktivno delo. Zahvala velja občinski upravi, zaposlenim v javnih delih in komunalnem podjetju, Javnemu zavodu za promocijo in turizem, društvom, občankam in občanom, ki prispevajo svoj mozaik k razvoju občine. In ne samo pohvala, vsaka kritika, pritožba, mnenje, negotovanje slehernega občana je doprinos k še boljšim rezultatom. Morebiti bi se moral večkrat zahvaliti, ampak v želji, da smo vedno boljši, lepši, prijaznejši na to stvar pozabimo.



Hvala vam. V čast in ponos mi je bilo delati z vami.

Verjetno ste že seznanjeni, da sem se po 43-ih letih in 5-ih dneh delovne dobe s prvim avgustom upokojil, kljub temu pa bom na lokalnih volitvah kandidiral za naslednji mandat. In zakaj? Ker me večina občank in občanov spodbuja, ker imam ideje, ker imam voljo, sem za enakomerni razvoj občine na vseh področjih delovanja, imam izkušnje in sem trdno prepričan, da lahko s svojim delom razvoju Občine Hodoš še veliko doprinesem.

Odločitev pa je kot zmeraj – na strani vas, občanke in občani.

Vsem, ki mi dajete pisno podporo za vložitev kandidature, se zahvaljujem in vam lahko z gotovostjo zatrdim, da bom vložil vso svoje znanje in izkušnje, da bom župan, ki bo skrbel za kvalitetno bivanje slehernega občana naše občine.

*Ludvik Orban, župan*

## KEDVES OLVASÓINK!

Újra itt a szeptember és újra bekopogtat önökhöz községiünk híradója, hogy röviden ismertessük az elmúlt időszakban végzett tevékenységeket. Noha lapunk legutóbbi számának megjelenése után kezdődött a nyári szabadság az alkalmazottaknak, illetve a szünet a gyerekeknek, gazdáink fáradhatatlanul dolgoztak, akárcsak mi, a községi alkalmazottak és a testületi tagok. A nyári szabadságok közepére esett községi ünnepünk is. Már a 19. községi ünnep díszülésén szóltam a tevékenységeinkről, így most emlékeztetőül csak röviden.

Ami megvalósult:

- felállítottuk az ifjúsági központban a mobil házikókat (a véglegesítés mér vár ránk, vagyis meg kell oldani a vezetékek fagy elleni védelmét és biztosítani a létesítmények fűtését).
- a terveknek megfelelően, véglegesen rendbetettük a község erdei útjait.
- dicséretet érdemelnek alkalmazottaink is, hiszen

folyamatosan végzik a munkát: a kaszálást és a zöldterületek rendezését, az átereszek kialakítását, az útburkolati jelzések festése...

- folytatódik a Goričko első urnafalának építésével kapcsolatos munka a hodosi temetőben.

Ezzel kapcsolatosan még egyszer szeretnék köszönetet mondani a hodosi Laco Iboljkának és Janezknak, akik 5000 euróval támogatták az urnafal építését. A köszönőlevelet már átadtuk nekik, ennek másolata a ravatalozóban is látható, a levelet pedig híradónkban is olvashatják.

- Szeptember elsejétől hivatalosan is a tulajdonukat képezi az egykori hodosi posta épülete.
- A hídépítés az ütemterv szerint zajlik, és a terveknek megfelelően, november elejére várható az építkezés befejezése. Szeretnék még egyszer köszönetet mondani a helyieknek a megértésért és a türelmükért.

Noha Szlovénia egyik legkisebb önkormányzata vagyunk, a mandátum végéhez közeledve nyugodt szívvel állíthatom, hogy a rendelkezésünkre álló forrásokhoz viszonyítva, nagyon sok mindent megvalósítottunk. Az új kormányfő korábban polgármester volt, és reménykedünk, hogy a községek finanszírozása során saját tapasztalataiból kiindulva nagyobb megértéssel és támogatással fordul a községek felé.

A megbízási időnk végén köszönetet mondok az alpolgármesternek és a községi tanácsstagoknak az alkotó hozzáállásért és az elvégzett munkájukért. Köszönet a községi hivatal dolgozóinak, a közmunkásoknak és a közüzemi vállalatunk alkalmazottainak, a Promóciós és Idegenforgalmi Intézetnek, az egyesületeknek, és mindazoknak a polgároknak, akik akár csak egy kövecskét tettek hozzá községünk fejlődési mozaikjához. És nem csak a dicséret, hanem a bírálat, a fellebbezés, a vélemény, akár a polgárok zsörtölődése is a még jobb eredményekhez vezethet.

Bizonyára gyakrabban kellett volna megköszönnöm mindent, de hát a jóra, a szebbre, a kellemesebbre való törekvés mellett, az ember gyakran megfeledkezik erről.



Köszönöm önöknek. Megtiszteltetés számomra, hogy önökkel együtt dolgozhattam.

Bizonyára már önök is hallották, hogy 43 év és 5 nap szolgálati idő lejártával, augusztus elsejével nyugdíjba vonultam, mégis úgy döntöttem, hogy a következő helyi választásokon újra versenybe szállok a polgármesteri tisztségért. Miért is? Mert a polgáraink többsége erre bíztat, mert vannak ötleteim és elszánt vagyok, mert minden területen községünk egységes fejlesztésére törekszem, mert tapasztalatokkal rendelkezem, és mivel meggyőződésem, hogy még sokat tehetek Hodos Község fejlődéséért.

A végső döntés – természetesen – most is az önök kezében van.

Köszönöm mindenkinek, aki aláírásával támogatja jelölésemet, és megígérem, hogy minden tudásomat és tapasztalatomat bevetve olyan polgármester leszek, aki minőségi életkörülményekért fog küzdeni községünk minden lakója számára.

*Ludvik Orban, polgármester*

### OBVESTILO!

Opravljanje tehničnih pregledov traktorjev in traktorskih priklopnikov na terenu v letu 2018 - jesenski del, bo na območju Občine Hodoš (za naselji Hodoš in Krplivnik)

**V četrtek, dne 11. oktobra 2018 OD 8.00 DO 15.00 URE,**  
**pred Vaško kulturnim domom na Hodošu.**

### ÉRTESÍTÉS!

2018 őszen is elvégezzük a traktorok és traktor-pótkocsik terepen történő műszaki vizsgálatát, amely Hodos Község térségében (Hodos és Kapornak települések)

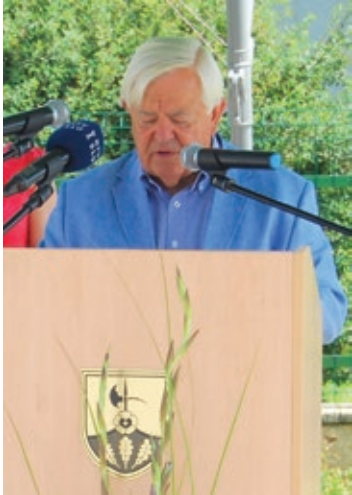
**csütörtökön, 2018. OKTÓBER 11-én 8.00-tól 15 ÓRÁIG TART**  
**Hodoson a művelődési otthon előtt.**

Lidija SEVER, tajnica župana

## Spoštovane občanke, cenjeni občani!

Spet smo stopili v jesen, čudovit, barvit in jesenskih pridelkov poln letni čas. Ker so že daljše noči, upam, da Vam bo čas dopuščal, da prelistate naše glasilo in se seznanite z minulimi ter prihajajočimi dogodki.

Ob 19. občinskem prazniku občine smo odkrili doprsni kip ga. Marii Pozsonec, učiteljici, narodnostni poslanki v Državnem zboru RS ter častni občanki občine Hodoš. Pozdravni govor je imel župan, kot slavnostni govornik pa je spregovoril g. Milan Kučan, prvi predsednik RS.



Svečanost je spremljala godba iz Zalaegerszega.



Sledil je kulturni program ter blagoslovitev kipa. Na koncu so še položili venec. Na nogometnem igrišču Hodoš smo nadaljevali praznovanje s svečano sejo. 19. let ni kratka doba. V polnoletnost Občine Hodoš se je zapisalo veliko pomembnih dogodkov in mejnikov. Vse pa se je začelo pri optimizmu in viziji tukaj živečih ljudi, ki so prepoznali, da lahko Občina Hodoš hodi samostojno pot in je pri tem uspešna. Pogum in kanček drznosti sta jih vodila po poti razvoja in danes je Občina Hodoš kljub svoji majhnosti razvita občina v vseh pogledih. Poleg pridobljene infrastrukture vlagamo tudi v razvoj človeških virov, to skupaj pa tvori zgledno urejeno lokalno samoupravo. Slavnostni govor je imel župan, sledila je podelitev priznanj, nagovor povabljenih gostov ter kulturni program. Naziv častnega občana je prejel g. Zoltán Ór, župan lokalne samouprave Óriszentpéter na Madžarskem.

Listino občine Hodoš so prejeli:

Štefan Benčec, Leopold Könye, Katalin Bunderla ter Nina Orban.

Županska priznanja: Andrej Toth, Molnár Máté iz Magyarszombatfe, Melisa Tamaško in Nemet Jože iz Mačkovec. Občina Hodoš je prijazna tudi po videzu in urejeni okolici, za katero poleg občinskih sodelavcev skrbijo tudi domačini. Zunanja urejenost je odraz naše notranje lepote in tudi letos so podelili priznanja za naj domačijo in rože. Za najlepše urejeno hišo je prejela priznanje Gizela Matuš iz Hodoša ter za najlepše rože Anica Šeruga in Marija Abraham iz Hodoša. Sledil je še kulturni program ter nagovor povabljenih gostov. Po zaključku svečane seje so se začele prijateljske tekme veteranov in članskih ekip z družabnim srečanjem ob zvokih Pištija Volgya. V nedeljo je še v okviru občinskega praznika potekalo XVIII. Odprto gasilsko tekmovanje pred vaško gasilskim domom Krplivnik z družabnim srečanjem.

Kot smo Vas že seznanili v prejšnji številki glasila smo odkupili objekt pošte in 31. avgusta je bila primopredaja. Bivalniki v mladinskem domu so postavljeni in že smo imeli v njih prve goste.

Na Krplivniku in Hodošu se obnavljata stolpa in pričeli smo z izkopom temeljev na pokopališču Hodoš za žarni zid.

V tem času je imel Občinski svet tudi eno sejo na kateri je bilo sprejetih nekaj sklepov in odlokov, ki so objavljeni v uradnih objavah.

Tajnica župana Lidija SEVER

## Tisztelt polgárok, kedves olvasóink!

Újra ősz van, csodálatos, színpompás évszak, a termények betakarításának időszaka. És mivel már hosszabbak az éjszakák, remélem, találunk rá időt, hogy átolvassák híradónkat, és megismerkedjenek az elmúlt, illetve jövőendő eseményekkel.

A 19. községi ünnep kapcsán lelepleztük Pozsonec Mária, pedagógus, nemzetiségi parlamenti képviselő és Hodos Község díszpolgára mellszobrát. Az alkalmi rendezvényen a polgármester köszöntötte az egybegyűlteket, a rendezvény ünnepi szónoka pedig Milan Kučan, a Szlovén Köztársaság első elnöke volt. A szoboravató kultúrműsorral és a szobor megáldásával, illetve koszorúzással zárult. A rendezvényt a zalaegerszegi fúvósok kísérték.

A műsor, a hodosi sportpályán, a községi tanács ünnepi díszülésével folytatódott. 19 év nem rövid időszak. Hodos Község nagykorúságába számos esemény és mérföldkő tartozik. Annak idején minden az itt élő emberek optimizmusával és jövőképével indult, azokéval, akik felismerték, hogy Hodos Község képes sikeresen bejárni az önálló utat. Bátorság és egy csipetnyi vakmerőség is kellett a fejlődéshez vezető úton, így kicsisége ellenére, Hodos Község ma minden

szempontból fejlettnak mondható. Az infrastrukturális beruházások mellett a humán erőforrás fejlesztést is fontosnak tartjuk, és ezek összessége képezi a rendezett helyi önkormányzatiságot. Ünnepi beszédet a polgármester mondott, ezt követte az elismerések kiosztása, a meghívott vendégek felszólalása és a kultúrműsor.

Községünk díszpolgári címet adományozott Őr Zoltánnak, Őriszentpéter Városi Önkormányzata polgármesterének.

Hodos Község oklevelét Štefan Benčec, Leopold Könye, Katalin Bunderla és Nina Orban vehette át.

Polgármesteri elismerésben részesült Andrej Toth, Molnár Máté Magyarországból, Melisa Tamaško és Jože Nemet Mačkovciból. Hodos Község gondosan ápolja a környezetet, és persze nem csak az önkormányzati alkalmazottak, hanem a lakosság is. A külső rendezettség a belső szépséget tükrözi, így az idén is elismerésben részesült a legrendezettebb és a legszebb virágos porta. A legrendezettebb portáért a hodosi Gizela Matuš, a legszebb virágokért a szintén hodosi Anica Šeruga és Marija Abraham vehette át az elismerést. Az esemény kultúrműsorral és a meghívott vendégek felszólalásával zárult. Az ünnepi díszülést követően a veterán és felnőtt csapatok barátságos mérkőzése következtek, majd az egybegyűlték Völgyi Pisti zenéje mellett szórakoztak. Vasárnap – még mindig a községi ünnephez kapcsolódóan – a kapornaki tűzoltó- és faluotthon előtt zajlott a 18. nyílt tűzoltóverseny, és persze jó hangulatban, és társalgás mellett folytatódott a találkozó.

Amint arról már tájékoztattuk önöket, az önkormányzat megvásárolta, és augusztus 31-én birtokba vette az egykori postaépületet. Az ifjúsági központban állnak a konténerek, és már az első vendégeket is fogadtuk.



Mind Kapornakon, mind Hodoson folyik a torony felújítása, a hodosi temetőben megkezdődött az urnafal alapjainak kiásása.

Az elmúlt időszakban a Községi Tanács egy értekezletet tartott, az elfogadott határozatokat és rendeleteket a hivatalos közleményekben tettük közzé.



Lidija SEVER, a polgármester titkára

## Kedves olvasók

Gyorsan múlnak a napok, a hetek, a hónapok és újra itt van a községi hírlap új száma. Engedjék meg, hogy röviden beszámolok a községi hírlap legutolsó számának kiadásától eltelt közösség munkájáról.

A már hagyományá vált családok találkozója az idén augusztus 5-én volt megtartva a hodosi Ifjúsági Otthonnál – az egykori laktanyánál. A találkozó 12 órakor vette kezdetét. A látogatók jó kedvel érkeztek, a hazaiak pedig sok jó incsikladozó süteményt és pogácsát hoztak, hisz már szokás szerint nem mulhat el semilyen rendezvény vagy találkozó finom hazai sütemények nélkül, ezért engedjék meg, hogy megköszönöm mindenkinek, aki a rendezvényeinkre, találkozóinkra sok finomságot biztosít. Az édesség mellett még lángost és rostonsült finom ételeket is fogyaszthattak a látogatók. A táncreperdítő zenét a SKOK szolgált. A gyermekeket légvár, hagyományos fa játékok és csillamtetoválások valamint lovaglás pónilovon várta. A hagyományos ügyességi játékok sem maradtak el. Örülök, hogy több pár jeletkezett a játékokra, mint a múlt években. A játékosok

a játékokon megmutathatták a kézügyességüket, hisz sok érdekes játékban vehettek részt. A találkozón összesen 7 pár vetélekedett. Az első helyen Bohar Danilo és Bohar Neli páros végzett, akik fürdőbelépőt nyertek. A második helyet Könye Erika és Baranja Lukašev Cvetka valamint Tamaško Adrijana és Könye Anamari páros osztotta. A harmadik helyen Škaper Olgica és Bočkorec Dušan végzet. Minden csapat részesült jutalomban. Azt hiszem, hogy mindenki nagyon jól érezte magát, hisz mondhatjuk, hogy igazi családi hangulat volt. Szeptember 18-án megszerveztük Kapornakon a tájház udvarán a már hagyományos gyermekszüretet. Közösen a hodosi óvodásokkal és az iskolásokkal valamint a Bajánsényei óvodásokkal leszedtük a szőlőt. A gyerekeket kis prés és daráló várta a tájház udvarán. A végén mindenki megköstölhette a finom frisen préselt szőlőt.

Hodos község MNÖK elnökszonya  
Roman Silvija

## PILLANATKÉPEK AZ ŐRSÉG MTE NYÁRI TEVÉKENYSÉGEIRŐL

Annak ellenére, hogy a nyár a szünidő, nyaralás ideje, az egyesületünkön belül folytak a munkálatok. Gyakorolt a népdalkör és öltögettek a hímzők is.

Július 7-én vendégségbe voltunk a körmendi hímzőknél. Jelenlétünkkel megtiszteltük a működésük 40. – dik évfordulóját.

Júliusban a községi ünnepen való szereplésre készült a népdalkör. Magyar népdalcsokok mellé még Koltaj Bojással szlovén népdalokat is gyakoroltak. Ezekkel szerepeltek július 21-én Pozsonc Mária mellszobra leleplezésén és a focipályán rendezett ünnepi tanácsulésen.



Békéscsabán július 15. és 21. között felnőtt és ifjúsági népművészeti tábor volt.

Résztevői voltak egyesületünk két hímzője is. Totić Rozália és Orbán Lajosné, a határok nélküli néprajzi főiskola csoportjában, iparművésztől, népművésztől tanultak, bővítették az eddigi tudásukat. A Művelődési Intézet támogatásával teljesen ingyenesen Muravidékről 4 fő vett részt a táborban.

Augusztus a pihenés idejének számított, de a háttérben folyt a pályázaton elnyert programban való részvétel tervezése.

Szeptember eléggé tevékenyen kezdődött. Ebben a hónapban kellett lebonyolítani a Las Goričko keretében



*A Muraszombati vár udvarán/  
Na dvorišču murskosoboškega grada*



*Mézeskalács díszítő műhely gyerekeknek/  
Krašenje medenjakov, delavnica za otroke*

folyó pályázat programjait. 11-én Muraszombatban tartottuk meg a projektben résztvevő egyesületek, csoportok találkozását. Mégtörtént a program és a részvétel összeállítása. Minden egyesületnek öt helyen kellett részt venni és egy saját rendezvényt szervezni. Szeptember 8-án Muraszombatban, a vár udvarán állítottuk ki a hímzéseinket és az ottani rendezvényen résztvevő gyerekeknek mézeskalácsdíszítő műhelymunkát tartottunk. 9-én Puconcin a Dődöllijadán is kiállítottuk a hímzéseinket és a versenyen dődöllét főztünk. A harmadik résztvevős 13-án, Salban a Korenika Őko-szociális gazdaságon rendezett összejövetelen volt. Ott a hímzéseinket állítottuk ki és az érdeklődőknek, akik Szlovénia minden tájegységéről voltak, bemutattuk a munkánkat. 14-én Gornji Petrovcin lettek bemutatva a hímzéseineink. 22-én a hagyományos szüreti felvonulás lett megtartva. Kerkáskápolnáról indulva, Senyeházán, Dávidházán, Hodoson átvonulva a hodosi Művelődési ház előtt volt a menet záróprogjanja. A kultúrprogramot a pályázatban résztvevő csoportok, ki ki a maga módján színesítette. A résztvevőket vacsorával vendégeltük meg. 27-én a projekt zárórendezvényén Cankován mutathattuk be a kézimunkáinkat. Minden bemutatkozásunkon a látogatóknak bemutattuk a munkánkat, egyesületünket és a szórólapok segítségével Hodos Községet is.



*Dődöllét főztünk/Kuhale smo na Dődöllijadi*



Körömendü évforduló/ Na obletnici v Körömendü

Mindenhonnan elégedetten és sok sok szép élménnyel tértünk haza.

Szeptember 11- én ellátogatottak hozzánk Sós Mihály, a MNMI új igazgatója és Bacsi Zsuzsanna. A megbeszélésen a hátramaradó programok kivitelezését és a jövő évi tervekről volt szó.

Véleményem szerint a nyári hónapokban is elég aktív munka folyt. Persze ez mind csak a tagok, a MNÖK és Községünk vezetői, a MNMI segítségével nélkül nem valósult volna meg. Köszönöm mindenkinek.

Totić Rozalija,  
az Örség MTE elnöke

## PGD HODOŠ

Lepo pozdravljeni! Od našega zadnjega javljanja je minilo že kar nekaj časa in bi vam malo povedal, kaj se je v gasilskem društvu Hodoš v tem obdobju dogajalo. Nova struktura članov je že v sedlu in dodobra seznanjena z delovanjem, kar je razvidno tudi iz rezultatov. V prejšnjem članku sem se pritoževal nad članstvom in slabim interesom za hodoško gasilstvo, kar pa ne morem reči za trenutno stanje. K delu so pristopile mlade gasilke, otroci, veterani in tudi moški člani. Za vse gre posebna hvala tistim, ki so se angažirali in sami izrazili željo za vodenje posameznih skupin. K uspešnemu delovanju pripomore tudi dobro sodelovanje z vodstvom občine. Povečalo se je število pionirčkov, ki jih vodi Karolina Laco David, pod vodstvom Ludvika Jonaša so se na novo zbrali veterani in v moško operativno skupino smo pritegnili nekaj gasilcev. Da ne izostanejo naše pridne članice, ki se rade izobražujejo, bi omenil, da je šest članic uspešno zaključilo izobraževanje za gasilskega pripravnika, dve pa sta vpisani na izobraževanje za sodnika gasilsko športnih disciplin.

V začetku mandata smo se lotili urejanja gasilske



garaže, kar nam je tudi v celoti uspelo. Tako sedaj v garaži stoji nova omara za opremo in obleke ter nosilci za orodje. Nabavili smo tudi tepihe za vaje sesalnega voda v primeru slabega vremena, ki se položijo v garaži. V okviru zmožnosti smo uredili gasilska vozila, ki so bila v mesecu maju uspešno tehnično pregledana.

V tem času je imelo naše društvo eno intervencijo in sicer 12. 6. 2018 v Domaföldu, kjer je zaradi močnega naliva meteorna voda zalila dvorišče stanovanjske hiše. V nadaljevanju pa so naši gasilci kontrolirali celotno območje naselja Hodoš. V prejšnjem letu nas je presenetilo neurje, zato smo v ta namen nabavili še eno trodelno lestev, električno roletó (kabel motalica) in folijo za pokrivanje streh.

Udeležili smo se kar nekaj prireditvev in sicer gasilske parade na Ptuju, prireditve na Madžarskem v Vasvarju, prevzema vozila v Šalovcích, prevzema gasilske brizgalne v Gornjih Petrovcih, tekmovanja manjšinskih skupnosti v Čikečki Vasi, ter srečanja veteranov v Markovcih. Posebej bi pa izpostavil sodelovanje na mednarodni gasilski vaji na Madžarskem v Sakalovcích.

Junija in julija pa smo opravili pregled gasilskega društva ter gasilsko tekmovanje v Krplivniku.

V tem obdobju smo se prijavljali na razpise za sofinanciranje, kar nam olajša nabavo opreme







za nemoteno delovanje, ki je potrebno za nujno zagotavljanje požarne varnosti občine. V okviru tega smo kupili nove delovne obleke in v večini opremili moško desetino, v bližnji prihodnosti pa še vse naše operativne članice. Dopolnili smo tudi komplete svečanih oblek, tako da lahko skoraj vsak gre na prireditve v uniformi, tudi veterani.



Za zaključek bi se rad zahvalil vsem članom in članicam PGD Hodoš kot tudi vsem občanom za pomoč, saj brez tesnega sodelovanja in razumevanja ne moremo delovati. Moja želja je, da se vsi spoštujemo in delamo za dobro skupnosti Hodoš!

Z gasilskim pozdravom NA POMOČ!  
Predsednik PGD Hodoš: Milan DAJČ

**DOBITNIKI PRIZNANJ ZA NAJLEPŠE UREJENO HIŠO IN ROŽE -  
A LEGSZEBB LAKÓHÁZ ÉS A LEGSZEBB VIRÁGOK KITÜNTETJEI**



**UREDITEV TERASE IN ODTOKOV -  
A TERASZ ÉS A LEFOLYÓK RENDEZÉSE**



## OBNOVA GASILSKE GARAŽE ZAKLJUČENA

Obnova garaž pri Vaško gasilskem domu na Krplivniku je bila zaključena do 22. 07. 2018, ko je bilo na sporedu Odprto občinsko gasilsko tekmovanje občine Hodoš, ki ga je tudi letos organiziralo PGD Krplivnik. Tako je po izgradnji garaže za nov gasilski avto in novi strehi, letos objekt dobil še fasado, prav tako je bila obnovljena stara garaža, kjer imamo v načrtu ureditev spominske sobe.

Odprtega občinskega gasilskega tekmovanja se je v članski konkurenci udeležilo 5 ekip. Na tekmovanju so najboljšo vajo prikazali gasilci PGD Stanjevci in zasedli 1. mesto, 2. mesto so osvojili gasilci PGD Krplivnik, 3. mesto osvojili PGD Markišavci, 4. mesto PGD Čikečka vas in 5. mesto PGD Hodoš. V ženski konkurenci ni bilo prijavljenih ekip. Na tekmovanju so nastopili tudi pionirji PGD Hodoš, ki so navdušili prisotne s svojim pristopom. Tekmovanje je bilo uspešno tudi z organizacijskega vidika, saj si je tekmovanje ogledalo oziroma se prireditve udeležilo lepo število obiskovalcev, ki so popestrili našo prireditvev.

Poleg tekmovanja, ki smo ga sami organizirali, smo se udeležili več gasilskih prireditev. Tako smo se dne 13. 07. 2018 udeležili mednarodne gasilske vaje v Sakalovcih. Vaja je potekala v nočnem času in sodelujoče enote z obeh strani meje so v nočnih razmerah morale reševati osebe, ki so se poškodovale na gozdnatem področju. Dne 04. 08. 2018 smo se udeležili slovesnosti ob prevzemu nove motorne brizgalne PGD Gornji Petrovci. Dne 11. 08. 2018 smo se udeležili gasilskega tekmovanja gasilskih društev iz dvojezičnih naselij Občine Moravske Toplice, katerega smo se udeležili na povabilo PGD Čikečka Vas, kot organizatorja. Tekmovanje oziroma srečanje gasilskih društev je potekalo v prijetnem vzdušju. S tekmovalnega vidika je bil za nas zelo uspešno, saj smo izmed vseh sodelujočih društev vajo opravili najhitreje in osvojili prvo mesto. Dne 01. 09. 2018 so se člani našega društva udeležili regijskega srečanja gasilcev veteranov, ki ga je organiziralo PGD Markovci.



V tekočem letu smo nadaljevali z nabavo opreme in sicer smo nabavili 6 C-tlačnih cevi, nosilce za cevi, vezalne vrvi in ključe za spajanje.

Predsednik: Bojan BOČKOREC

## A TŰZOLTÓGARÁZS FELJÚJÍTÁSA BEFEJEZŐDÖTT

A Kapornaki Falu és tűzoltóotthonnál a garázs felújítása befejeződött 2018 július 22-dikéig, mikor a Hodos Község nyitott tűzoltóversenyére került sor, melyet ismét a Kapornaki ÖTE szervezett. Így a az új garázs és tető után, az épület kapott új vakolatot, továbbá felújításra kerültek a régi garázs helyiségei, melybem emlékszobát tervezünk kialakítani.

Hodos Község nyitott tűzoltóversenyén öt férfi csapat vett részt. A legjobb gyakorlatot a PGD Stanjevci csapat mutatta be és ezzel megszerezte az első helyet. A PGD Stanjevci csapata után a 2. helyezést a hazai ÖTE Kapornak érte el, a 3. helyezést az ÖTE Markišavci, a 4. helyezést az ÖTE Csekefa és az 5. helyezést az ÖTE Hodos. A nők mezőnyében nem jelentkezett csapat. A versenyen szerepeltek a Hodosi ÖTE serdülői, akik hozzáállásukkal elnyerték a közönség figyelmét. A verseny más szempontból is eredményes volt, hiszen a vesenyt szép számu közönség kísérte végig, kik jellenlétükkel gazdagították rendezvényünket.

A verseny mellett, melyet magunk szerveztünk, több tűzoltórendezvényen vettünk részt. Így 2018.07.13-án nemzetközi tűzoltógyakorlaton vettünk részt Szakonyfaluban. A gyakorlatra éjjel került sor és a résztvevő csapatok a határ mindkét oldaláról éjjeli feltételek mellett mentettek erdős területen. Továbbá 2018.08.04-én Gornji Petrovcin részt vettünk az új tűzoltófecskendő ünnepélyes átadásán. A Csekefai ÖTE meghívására részt vettünk a Moravske Toplicei község nemzetiségleg vegyesen lakott településeinek tűzoltóversenyén illetve találkozóján, melyre 2018.08.11-én került sor. A tűzoltóverseny illetve találkozó kellemes hangulatban mullott el. A gyakorlaton is jól bizonyítottunk, hisz a



résztvevő csapatok közül a leggyorsabbak voltunk és megszereztük az első helyet. Továbbá 2018.09.01-én egyesületünk tagjai részt vettek a muravidéki veterán tűzoltók találkozásán, melyet Markovci ÖTE szervezett.

Az év folyamán folytattuk a felszerelés vásárlását, éspedig vásároltunk 6 C-tömlőt, tömlőtartókat, köteleket és kulcsokat a szereléshez.

Elnök: BOČKOREC Bojan

## Društvo Vesela novica

Že sedmo leto smo preživelí nepozabni teden v mladinskem domu na Hodošu. Za nekatere odrasle je to bil dopust, pa čeprav je bil delovni teden. Toda toplina doma in čudovita okolica, prekrasna igrišča in svež zrak, gozdovi, mir- vse to nam je že tako zlezla pod kožo, da že komaj čakamo ta trenutek, da lahko peljemo otroke, ki nam jih z veseljem zaupajo starši, zopet na Hodoš. Vsako leto znova so ti dnevi posebno doživetje, ki ga tako zlahka otroci še dolgo ne pozabijo. Prav to poletje sem srečala fanta, ki je pred sedmimi leti bil z nami na Hodošu in mi je zatrdil: «To, kar sem doživel na vašem taboru, ne bom nikoli pozabil!» Letos smo imeli še poseben tabor, saj smo bili voditelji iz več držav: (Kanada, ZDA, Romunija, Hrvaška,

Društvo za vzgojo in izobraževanje otrok  
Opekarska 25  
1000 Ljubljana

Slovenija). Z navdušenjem so dejali, da se drugo leto spet vidimo. Dekle iz Ljubljane, ki nam že nekaj let pomaga, mi prav tako dejala: »Bila sem že na veliko taborih, toda ta tabor na Hodošu mi je vedno nekaj posebnega.« Iz vsega srca se zahvaljujemo vodstvu mladinskega doma, (Občini Hodoš) ki nas z veseljem sprejmejo in poskrbijo, da nam je bivanje prijetno.

Hvaležni Tončka s sodelavci in vsi otroci.



## OBNOVA STOLPOV NA HODOŠU IN KRPLIVNIKU - A HODOSI ÉS A KAPORNAKI KILÁTÓTORNYOK FELÚJÍTÁSA



## Kaj se bo dogajalo v vrtcu?

V šolskem letu 2018/19 je vpisanih 10 otrok. Skozi šolsko leto se bo zvrstilo še nekaj vpisov.

Za strokovni del skrbita dva diplomirana vzgojitelja in vzgojiteljica predšolskih otrok z deljenim delovnim časom, saj polovico delovne obveze opravlja v vrtcu v Domanjševcih.

Oddelek trenutno obiskujejo 4 deklice in 6 fantov starih med 3 in 6 let; iz krajev Hodoš, Krplivnik, Budinci, Markovci, Križevci in iz Kercaszomora.

Vloga našega dela ni samo v osvajanju znanja, temveč v pridobivanju znanja ter razvijanju različnih otrokovih sposobnosti. Da bomo še uspešnejši, želimo graditi ustvarjalno sodelovanje, ki bo temeljilo na odprtih pogovorih, interesih, predlogih in reševanju problemov, ki bodo zagotavljala kvalitetne pogoje za izvajanje dvojezičnega programa predšolskih otrok.

Novo vrtčevsko leto nam ponuja veliko novih dogodivščin, zanimivih vsebin in priložnosti za spoznavanje nečesa novega in zanimivega za otroke. Tako bomo skupaj z otroki rasli, se učili in oblikovali nove poglede na svet in okolje, ki nas obdaja. Ob tem se bomo trudili upoštevati interes otrok, njihovo

predznanje in osebnostne lastnosti, ki jih prinašajo s seboj. Ob tem bomo v delo vrtca vključili vse ponujene možnosti, ki bodo pomagale k dosegu zastavljenih ciljev.

Tako bomo sodelovali z različnimi zunanji strokovnjaki in ustanovami, ki se že ustaljeno vključujejo v naše delo, prav tako pa bomo v delo vrtca vključili starše otrok.

Celotno naše delo smo vnesli v letni delovni načrt po sklopih, ki nam služi kot vodilo pri našem delu.

Kmalu se bomo odzvali vabilu MNSS občine Hodoš na tradicionalno trgatve za otroke, ki jo izvajamo skupaj s prijatelji iz vrtca Pöttömsziget Óvoda Bajánsenye.

Trudili se bomo, da bi se otroci počutili sprejete, spoštovane, takšne, kot so, da bi znali navezovati prijateljske stike z vrstniki, izživel svoje otroštvo optimalno in se skupaj s starši in z nami znali veseliti vsakega dne posebej. Strokovni delavci vrtca želimo otrokom veliko otroške radosti, ustvarjalne svobode in užitkov ob igri s prijatelji.

Zapisala: Bojan Koltaj in Štefania Takač





SOCIALNO VARSTVENI ZAVOD HRASTOVEC

Hrastovec v Slovenskih goricah 22  
2230 Lenart v Slovenskih goricah  
T:+386 (0)2 7293510; F:+386 (0)2 7293566  
www.hrastovec.org; zavod@hrastovec.org

## SREČANJE S SVOJCI, PRIJATELJI IN SOSEDI V CENTRU STAREJŠIH HODOŠ

Kot že tradicionalno, je v soboto, 1. 9. 2018, v Centru starejših Hodoš potekalo že sedmo srečanje svojcev, prijateljev, sosedov in drugih vabljenih. Stanovalci in zaposleni so se pred srečanjem pridno pripravljali na ta veseli in za njih pomembni dogodek. Sami so izdelali vabila za srečanje in jih odposlali svojcem. Vabila za lokalno skupnost, društva, sosede in prijatelje so stanovalci skupaj z animatorjem Tadejem osebno izročili vabljenim. Z animatorko Sanelo so stanovalci v Murski Soboti opravili še zadnje nakupe oblačil, obutve, modnih dodatkov in raznih dekorativnih predmetov. Frizerka Majda je pridno strigla in urejala pričeske. Sanela, Nuša in Katja so skrbno načrtovale okrasitev prostorov in izdelavo namiznih aranžmajev. Letos so se odločile za zemeljske barvne odtenke, kot so rumena, rjava, zlata... Občina Hodoš je kot vsako leto prijazno posodila mize in klopi. V kuhinji so pridno pripravljali raznovrstno pecivo.



Ker vreme spet ni bilo preveč naklonjeno je srečanje potekalo v prostorih jedilnice. Stanovalci in zaposleni so prijetno vznemirjeni, ob 12. uri, pričakali povabljeni svojce, prijatelje, sosede in sokrajane. Srečanja so se udeležili tudi direktorica Socialnovarstvenega zavoda Hrastovec, mag. Andreja Raduha, strokovna vodja Petra Hameršak in namestnica direktorice za ZNO Inge Mesarec. Srečanja se je udeležil tudi župan občine Hodoš, Ludvik Orban. S svojo prisotnostjo sta stanovalce in zaposlene centra počastila tudi predsednica MNSS občine Hodoš, Silvija Roman in duhovnik Evangeličanske cerkvene občine, Peter Andrejčák. Stanovalci so se zelo razveselili svojcev, prijateljev, sosedov in drugih gostov.



Vodja enote, Irena Hödl, je vsem prisotnim izrekla dobrodošlico. Direktorica Socialnovarstvenega zavoda Hrastovec je pozdravila navzoče in na kratko orisala pomembne in aktualne zadeve razvoja zavoda danes in v prihodnjih letih. Srečanje je kljub kislemu vremenu potekalo v prijetnem vzdušju, klepetu in druženju ter ob dobri hrani.

Irena Hödl, vodja CS Hodoš

## Grajski bazar na gradu Grad

Javni zavod Krajinski park Goričko v okviru projekta »321 go« na gradu Grad pripravlja sejemsko prireditev Grajski bazar. Dogajanje se bo odvijalo 13. oktobra 2018 med 10.00 in 16.00. Na stojnicah boste našli izdelke goričkih ter gradiščanskih rokodelcev, imetnikov Kolektivne blagovne znamke Krajinski park Goričko, kot tudi pridelke kmetij. Na voljo bodo številne jesenske dobrote Goričkega. Najmlajše obiskovalce bo zabaval Obuti maček v gledališki predstavi, malo starejše pa Pepson ter raznolik kulturni program iz Goričkega in Gradiščanskega. Čez dan se bodo izvajale ustvarjalne delavnice za



Grajski bazar

Foto: Gregor Domanjko

otroke, v dopoldanskem času pa boste lahko šli na sprehod z zeliščarjem in poznavalcem gob.

Vabljeni!

Nataša Krpič

## Netopirji – naši skrivnostni sosede

Netopirji spadajo med najbolj skrivnostna in splošni javnosti nepoznana živa bitja pri nas. Pojavljajo se predvsem ponoči, ko lovijo hrano. V Sloveniji in na Goričkem se prehranjujejo z nočnimi metulji, hrošči, komarji in drugimi vrstami nočno aktivnih žuželk. Kako koristni so netopirji za človeka, pove naslednji podatek. Strokovnjaki iz Združenih držav Amerike so odkrili, da kolonija 150 mračnih poznih netopirjev vsako leto poje skoraj 1,3 milijona kmetijstvu škodljivih žuželk. Netopirji se na Goričkem čez dan zadržujejo v duplih debelejših dreves, v zvonikih cerkva, na podstrešjih opuščeni stavb, pod napuščmi različnih stavb in v kletih ter v zvoniku gradu Grad. Doslej je bilo na Goričkem popisanih 17 od 29 vrst netopirjev, ki živijo v Sloveniji. Veliko o njih in njihovih zatočiščih še ne vemo, zato smo v Javnem zavodu Krajinski park Goričko (JZ KPG) letos naročili pregled 24 možnih zatočišč; stavb kulturne dediščine na Goričkem. Med njimi sta bili domačija Pinterovih na Hodošu in domačija Škerlakovih v Krplivniku. V domačiji Pinterovih smo našli posamične iztrebke -gvano uhatih netopirjev, v domačiji Škerlakovih pa srednje veliko iztrebkov, prav tako uhatih netopirjev. Domneva se, da bi podstrešje slednje lahko naseljevala manjša skupina uhatih netopirjev. Tako z netopirji omenjena domačija z etnološko-zgodovinsko zbirko Stražne krajine pridobiva na pomenu v smislu ohranjanja ne samo kulturne, ampak tudi naravne dediščine tega prostora. Kar je redkost v slovenskem merilu.

Na žalost pa ljudje s svojimi posegi netopirjem



Mali podkovnjaki - naši občasni sosede na podstrešjih hiš

Foto Gregor Domanjko

velikokrat poslabšamo življenjske pogoje v njihovih zatočiščih in prehranske možnosti nasploh. Na primer z zamreževanjem in zapiranjem izletnih odprtih v stavbah, pretiranim osvetljevanjem cerkva in nepravilno javno razsvetljavo. Iz prej omenjenega pregleda zatočišč in iz preteklih raziskav vemo, da se netopirji radi zadržujejo v zvonikih ali podstrešjih cerkva. Zato bomo v JZ KPG na šestih cerkvah na Goričkem, v katerih živijo netopirji ali imajo celo porodniške kolonije, po dogovoru z župnijami zamenjali neustrezno razsvetljavo z za netopirje prijaznejšimi svetilkami. S tem bomo zmanjšali ali odpravili svetlobno onesnaževanje, saj bodo svetilke osvetljevale izključno pročelja cerkva, zakrivale bodo izletne odprtine za netopirje in svetile bodo z manjšo jakostjo. Vse v skladu z določili Uredbe o mejnih vrednostih svetlobnega onesnaževanja okolja.

Gregor Domanjko

Javni zavod Krajinski park Goričko

## Pretirana umetna svetloba slabo vpliva na človeka in živali

Pretirana umetna svetloba ali svetlobno onesnaževanje je svetloba iz umetnih virov, ki poveča naravno osvetljenost okolja ponoči. Čeprav razsvetljava ponoči potrebujemo, pogosto svetimo premočno in z neustreznimi svetilkami. Na negativne vplive svetlobnega onesnaževanja so 7. septembra v Markovcih v okviru vsakoletne akcije »Vgasimo posvejte«, ki jo organizira Javni zavod Krajinski park Goričko, opozorili strokovnjaki iz različnih področij. Pretirano osvetljevanje in svetilke, ki oddajajo belo svetlobo, (t.i. LED svetilke) motijo številne živali in ogrožajo življenjsko raznovrstnost, je opozoril univ. dipl. biolog ter član Slovenskega društva za proučevanje in varstvo netopirjev Primož Presetnik. Nočni metulji in hrošči se zbirajo in letajo okoli svetilk z umetno svetlobo, dokler popolnoma ne omagajo ali pa jih opleniijo netopirji ter ptice. V tem času se ne prehranjujejo in ne razmnožujejo in imajo zato lahko manj potomcev. Zmanjševanje števila nočnih metuljev oziroma vešč posledično negativno vpliva na opravevanje rastlin, kot so buče in sadno drevje. Osvetljevanje cerkvenih stavb pa ima za posledico, da se netopirji, ki velikokrat živijo v njih, odpravijo pozneje na lov in tako zamudijo večerni mrak, ko je naokoli največ žuželk.



Komu svetimo

Foto Gregor Domanjko

Umetna svetloba pa ne vpliva negativno samo na netopirje, ampak tudi na ljudi. Kot opozarja prim. mag. Branka Belović vnos umetne svetlobe v nočnem času med spanjem prekine tvorbo hormona melatonina, ki deluje antioksidativno in vpliva na splošno počutje ter zdravje. Dokazano je, da je pomanjkanje melatonina vzrok za povečano pogostost pojavljanja raka na prsih pri ženskah in prostatni ter debelem črevesju pri moških. Zato naj velja dobronameren nasvet; izogibajmo se osvetljevanju pročelja hiš in okolice, ker z umetno svetlobo škodimo sami sebi. Ugašajmo javno razsvetljava po 22. uri, predvsem izven naselij, kjer ni pešcev ali kolesarjev. In zmanjšajmo osvetljevanja cerkva ponoči, ko v njih ni bogoslužja.

Gregor Domanjko

Javni zavod Krajinski park Goričko

## Vplivi podnebnih sprememb in neurij manjši blizu mejic

»Pomurje zajelo neurje s točo! Neurje s točo močno prizadelo nasade in poljščine v Pomurju! Potrebujemo namakalne sisteme!« Takšne in podobne naslove smo lahko, podobno kot v preteklih letih, tudi letos zasledili v tiskanih in spletnih medijih pri nas. Ekstremni vremenski pojavi so delno posledica podnebnih sprememb, ki izhajajo iz nevestnega ravnanja človeka z okoljem in dviga gospodarske rasti za vsako ceno. Postali bodo stalnica, če ne bomo spremenili našega odnosa do vsega živega okrog nas. Vedno pogosteje se sprašujemo, ali bi lahko preprečili ali vsaj omilili škodo in uničenje na naših poljih. Ampak kako? Ena od možnosti je, da v naravi najdemo pomoč pri varovanju pridelkov. Tudi s pomočjo živih mejic.

Mejice, obmejki ali živice, kot jim pravimo po domače, so ostanki nekdanjih gozdov. Gre za zeleni pas drevesnih in grmovnih vrst na meji med parcelami, ob vodnih jarkih in potokih. Na žalost za mnoge lastnike kmetijskih površin ter načrtovalce kmetijskega prostora mejice predstavljajo neizkoriščeno zemljišče, zato jih nepravilno izsekavajo na golo in zažigajo. To ni samo nepravilno, ampak je takšen poseg brez dovoljenja za poseg v naravo, ki ga izda pristojna Upravna enota na podlagi mnenja Zavoda RS za varstvo narave, prepovedan.

Mejice imajo številne pozitivne učinke na njive

in travnike. S svojo zgradbo in sestavo ustavljajo in razbijajo vetrovne sunke in s tem preprečujejo odnašanje rodovitne zemlje. Zmanjšujejo vpliv suše, saj rastline v njih črpajo talno vodo in jo oddajajo v ozračje. V njih živijo ptice, žuželke, sesalci in dvoživke, ki so naravni sovražniki večini škodljivcev na naših poljih. Dajejo hrano opravevalcem, so genska banka avtohtonih rastlin, itd. Tudi tokrat so se mejice izkazale kot zaveznik pred uničujočimi pojavi klimatskih sprememb, kar lahko razberete na spodnji fotografiji. Koruza, ki je rasla v bližini mejice, je bila v neurju le delno poškodovana, medtem ko je tista, ki je rasla na prostem, popolnoma uničena.

Kot opozarjajo klimatologi, bodo neurja vse pogostejša in hujša. Se jim bomo v prihodnje zoperstavili s pomočjo narave?

Gregor Domanjko

Javni zavod Krajinski park Goričko



Buče za mejico še vedno rastejo

Foto Gregor Domanjko

## Le skupaj lahko spremenimo odnos do pitja alkohola v Sloveniji

NIJZ  
Nacionalni inštitut  
za javno zdravje

SOPA  
Slovenski  
odgovorni  
inštitut  
za pitje  
alkohola

EVROPSKA UNIJA  
EVROPSKI  
SOCIALNI SKLAD  
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST



Slovenija je poznana kot vinorodna dežela, kjer so vinogradi prej pravilo kot izjema in še danes veljajo za tradicijo, ki se prenaša iz generacije v generacijo. V duhu tega ne govorimo samo o tradiciji, vendar tudi o sprejemanju pitja alkohola, ki se pojavlja ob vseh možnih priložnostih. O pogostosti pitja alkohola pričajo tudi podatki o registrirani porabi alkohola, ki se v povprečju giblje med 10,3 in 13,5 litra čistega alkohola na prebivalca starejšega od 15 let. Pri temu ne smemo pozabiti na neregistrirano porabo, ki je sicer težje ocenljiva, vendar po vsej verjetnosti visoka, predvsem v vinorodnih okoliših.

Alkohol je danes v večini držav dovoljena in lahko dostopna droga. Ljudje so nagnjeni k pitju alkohola, države pa imajo ekonomske interese povezane s proizvodnjo in prodajo alkoholnih pijač. Alkohol spada med droge, ki povzročajo zasvojenost in je opojno sredstvo, ki vpliva na strukture in procese v centralnem živčnem sistemu.

Vsaka kultura ima do alkohola specifičen odnos, ki je grajen predvsem na kulturni tradiciji in preteklih izkušnjah. Tudi vsak posameznik ima do alkohola svoj lasten odnos, ki se izoblikuje že v otroštvu in je sprva pod močnim vplivom družine ter pozneje vrstnikov in širšega družbenega okolja.

Večkrat slišimo in je omenjeno, da spadamo med tako imenovane »moke kulture«, za katere velja, da je alkohol lahko dostopen, toleranca do negativnih posledic pitja je visoka, naše šege in navade spodbujajo pitje alkohola, nimamo pa dovolj preventivnih ukrepov.

Slovenija se glede obsega posledic škodljive rabe alkohola nahaja v samem evropskem vrhu. Alkohol je pri nas spremljevalec tako vsakdanjika kot praznika in družbeno sprejeta norma, ki se v naše življenje prek odnosa naše ožje in širše okolice pritihotapi v že zelo zgodnjem otroštvu. Tvegano pitje alkohola pa predstavlja za državo veliko finančno breme. Kot

**MEJE MANJ TVEGANEGA PITJA ALKOHOLA**

**2**  
na dan

Ne več kot **2 merici / dan**  
Ne več kot **14 meric / teden\***  
Ob eni priložnosti ne več kot **5 meric**

**1**  
na dan

Ne več kot **1 merica / dan**  
Ne več kot **7 meric / teden\***  
Ob eni priložnosti ne več kot **3 merice**

**Standardna merica**  
**alkoholne pijače**

\*Ob vseh navedenih količinah naj bi bili vsaj en dan v tednu povsem brez alkohola.



primer je lahko ocena zdravstvenih stroškov, ki so povezani s pitjem alkohola in so v letih 2011–2014 v Sloveniji v povprečju znašali 153 milijonov evrov letno, kar znaša ca. 5 % vseh izdatkov v zdravstvu. Pri tem niso všteti stroški zaradi prometnih nezgod, nasilja v družini in drugih kriminalnih dejanj, kar številko dvigne na 234 milijonov evrov.

Na vzhodu države je breme alkohola višje kot na zahodu. Tu je najvišji delež oseb, ki se čezmerno ali visoko tvegano opijajo. Prebivalci vzhodnega dela Slovenije imajo 1,7 krat večje tveganje za smrt zaradi razlogov povezanih z alkoholom.

Zato je Nacionalni inštitut za javno zdravje v letu 2016 začel s projektom SOPA, katerega kratice pomenijo Skupaj za odgovoren odnos do pitja alkohola in bo trajal do konca leta 2020. Osnovni namen projekta SOPA je zmanjšati čezmerno pitje alkohola in njegove negativne učinke na zdravje in blagostanje obravnavnih ter vzpostaviti odgovoren odnos do alkohola pri vključenih deležnikih.

Pristop SOPA stremi k zmanjšanju alkoholne problematike v Sloveniji in s tem k doprinosu družbi zdravja.

V pristopu SOPA sodelujejo različni strokovnjaki iz zdravstvenega in socialnega sektorja ter s področja zaposlovanja in nevladnih organizacij. Pristop vključuje še občine, policijo in medije. Pristop po Sloveniji zajema 18 t.i. lokalnih okolij, ki z medsektorskim sodelovanjem naslavljajo alkoholno problematiko. V Pomurski regiji se bo pristop SOPA izvajal v 2 lokalnih okoljih in sicer Murska Sobota in Gornja Radgona in se bo začel izvajati to jesen.

Odnos do pitja alkohola je namreč potrebno nagovarjati celovito in sistematično, sodelovanje različnih poklicev znotraj 18 lokalnih okolij po Sloveniji pa postavlja dobre temelje, da nam bo v treh letih skupaj uspelo oblikovati učinkovit pristop, s katerim bomo pomembno prispevali k reševanju te problematike.

Vse pomembne informacije tako o SOPA pristopu kot o tveganem in škodljivem pitju ter o posledicah tovrstnega početja, lahko najdete na spletni strani [www.sopa.si](http://www.sopa.si). Prav tako lahko, na omenjeni spletni strani, preko kratkega vprašalnika dobite grobo oceno svojega vzorca pitja, ki nakazuje, kje se gibljete glede na meje tveganega pitja alkohola. S kvizom se lahko preizkusite tudi v poznavanju dejstev o alkoholu. Na enem mestu pa so zbrane tudi vse kontaktne informacije možnih virov pomoči po Sloveniji.

Zelo pomembno je, da se zavedamo, da je odgovornost za zdravje skupna odgovornost vseh: posameznikov, družin, skupnosti, širšega družbenega okolja, tudi politike in drugih sfer.

Jasmina Črnko Papić  
(Nacionalni inštitut za javno zdravje  
OE Murska Sobota)

### ŠKODLJIVE POSLEDICE ČEZMERNEGA PITJA ALKOHOLNIH PIJAČ NA TELO

nasilje, nervoza, depresija, motnje spanja  
rakovina ustnih, žrelca, požiralnika in grla  
slabša odpornost  
večje tveganje za pljučnico  
rakovina ciroza jeter, motnje strjevanja krvi  
tresenje rok, mravljinčenje prstov, bolečine  
rakovina debelega črevesa in danke  
okvare živcev, motnje ravnotežja  
omrtvičena stopala, mravljinčenje prstov, bolečine

zasvojenost z alkoholom  
motnje spomina  
hitrejšo staranje  
»pivski« nos  
rdečica obraza  
popuščanje srca, povišan krvni tlak  
rakovina dojke  
vnetje želodca, rana v želodcu, pomanjkanje vitaminov  
okvara trebušne slinavke  
motnje potence  
okvara ploda v nosečnosti, motnje menstruacije

KAJ PA DUŠEVNO ZDRAVJE, TEŽAVE V DRUŽINI, PROMETNE NESREČE, ...?

### MEJE MANJ TVEGANEGA PITJA ALKOHOLA

Velja za: **zdrave odrasle**

Dan/teden	Ne več kot <b>2 merici/dan</b> Ne več kot <b>14 meric/teden</b>	Ne več kot <b>1 merica/dan</b> Ne več kot <b>7 meric/teden</b>
Priložnost	Ne več kot <b>5 meric</b> ob priložnosti	Ne več kot <b>3 merice</b> ob priložnosti

OB VSEH NAVEDENIH KOLIČINAH NAJ BI BILI VSAJ EN DAN V TEDNU POVSEM BREZ ALKOHOLA.

Ne velja za: otroke in mladostnike, nosečnice in doječe matere, poklicne voznike, bolne, ...

1 dcl vina = 2,5 dcl piva = 0,3 dcl žganja = 2,5 tolkovca = 10 g alkohola = 1 standardna merica/enota

ENA ENOTA OZ. STANDARDNA MERICA ALKOHOLNE PIJAČE VSEBUJE PŘIBLIŽNO 10 GRAMOV ČISTEGA ALKOHOLA

Več o tveganem in škodljivem pitju ter virih pomoči lahko preberete na spletni strani projekta SOPA: Skupaj za odgovoren odnos do pitja alkohola na [www.sopa.si](http://www.sopa.si).  
Za informacije lahko obiščete tudi spletni strani [www.infomosa.si](http://www.infomosa.si) in [www.nalijem.si](http://www.nalijem.si).

Za podporo pri opuščanju čezmerne pitja alkoholnih pijač lahko zaprosite izbranega osebnega zdravnika.



Prilagojeno po: \* Balcar TF et al. AJEST. Geneva: who, 2001. / \* WHO, 2014. Global status report on alcohol and health

[www.sopa.si](http://www.sopa.si)

## Med

Znano je, da med že od nekdaj velja za domače zdravilo. O tem govorijo razni zapisi starih civilizacij: Egipčanov, Grkov, Rimljanov, itd. do dandanes. To potrjujejo tudi razne strokovne študije, raziskovalnih ustanov, klinik in bolnišnic, ki preizkušajo med tudi pri zdravljenju ran. Najbolj pa je poznan kot živilo, ki se uporablja v prehrani, lahko samo kot sladilo ali preventiva pri prehladih in večanju imunske odpornosti.

Slovenija je izrazito čebelarstva deželá, saj se ponaša z bogato čebelarstvo tradicijo. Slovensko čebelarstvo odlikujejo številni čebelarški strokovnjaki, slovensko podeželje se ponaša s posebnimi čebeljniki in panjskimi končnicami, katerim v svetu ni para. Zaradi naše unikatne konstrukcije panja, v katerem čebelarimo v Sloveniji in v manjšem obsegu v sosednjih državah, ima slovenski med nižjo vsebnost vode, kar ga še dodatno odlikuje v kakovosti. Odlične naravne danosti omogočajo pridelavo najkakovostnejšega medu in bogato pestrost medov glede na geografsko velikost območja pridelave.

V Sloveniji se proizvajalci hrane zavzemamo za to, da kupec prepozna prednosti lokalno pridelane hrane. Lokalno pridelana hrana v ožjem smislu pomeni hrana pridelana v domači ali sosednji občini, v malo širšem smislu pa kot hrana, ki je pridelana v naši državi. Z nakupom lokalno pridelane hrane ne naredimo usluge samo domačim pridelovalcem, ampak tudi sebi. Naj naštejemo samo nekaj prednosti: zmanjšanje onesnaževanja zaradi krajših transportnih poti, pomoč lokalnemu kmetijstvu, gospodarstvu, manjše možnosti pojava alergij na živila, sveža hrana, višja hranilna vrednost, kratek rok skladiščenja, manj konzervansov, vzpostavljamo nekdaj pomembno vez med potrošnikom in proizvajalcem hrane. Odločitev o tem, kaj bomo jedli mi in naši otroci, je izključno samo naša.



Slovensko čebelarstvo sodi v sam svetovni vrh, kar nam priznavajo čebelarstva organizacije po celem svetu. V Sloveniji imamo vrhunske proizvajalce čebelarstva opreme in nemalokrat se zgodi, da ko gremo čebelarji na strokovne ekskurzije v tujino, vidimo v vzorčnih čebelarstvih opremo slovenskih proizvajalcev.

Skrb čebelarja je in mora biti – zagotavljanje kakovostnih živil. Za vsak kozarec medu, ki ga čebelarji prodamo ali podarimo smo produktno odgovorni. Dejstvo, da v Sloveniji čebelarji veliko damo na kakovost, se kaže v tem, da imamo kar tri zaščitene geografskega poimenovanja medu priznane na evropskem nivoju. Nekateri čebelarji v Sloveniji se tako odločajo za pridelavo medu po višjih kriterijih, ki so nekoliko strožji, kot jih določa že sam državni Pravilnik o medu. Govorimo o medu višje kakovosti, to je Slovenskem gozdnem medu in Kraškem medu, ki nosita zaščiteno označbo porekla. Shema kakovosti pomeni opredelitev posebnih meril in zahtev glede značilnosti, postopkov pridelave ali predelave kmetijskih pridelkov ali živil. Kmetijski pridelki in izdelki označeni z oznako ene izmed shem kakovosti kažejo na posebnost ali višjo kakovost proizvoda. Vsak med izmed naštetih treh shem kakovosti je 100% proizveden v Sloveniji. Takšen med je izpostavljen tudi dodatnemu nadzoru kakovosti. Nekateri čebelarji pa se vključujejo tudi v ekološko pridelavo medu.

Med višje kakovosti lahko kupite pri čebelarjih, ki so vključeni v kakovostne sheme in jih najdete na seznamu, ki je vsem prosto dostopen na spletni strani [www.okusi-med.si](http://www.okusi-med.si). Na tej spletni strani so na voljo tudi dodatne informacije o vseh treh shemah kakovosti z opisi raznolikih okusov medu, ki jih s skrbnostjo pridelujejo naše kranjske sivke in slovenski čebelarji. Jejite zdravo, jejite domače.

Matej Mandelj, tajnik ČZS



## Kaj je sterilizacija ali kastracija?

Že ko domov prinesete mladiča je prav, da razmislite o njegovi sterilizaciji oziroma kastraciji. S tema preprostima postopkoma pomagata preprečevati neželene brejosti in rojstvo neželenih mladičev, ki se jih vsako leto tudi pri nas skoti na tisoče. Skrbniki te

živali na grd način zavržejo ali pa jih pokončajo. Kot odgovoren skrbnik temeljito razmislite o tej temi.. Poleg zmanjševanja števila zavrženih živali imata oba posega številne pozitivne vplive na zdravje in obnašanje vašega kosmatinca.



Pobudnik akcije Društvo za zaščito živali Pomurja

## AKCIJA STERILIZACIJ IN KASTRACIJ PSOV IN MAČK

### 20 % popust pri ceni storitve

NA VSEH VETERINARSKIH POSTAJAH V POMURJU

**od 1. 9. 2018 do 31. 10. 2018**

Priložen kupon odrežite, izpolnite in unovčite na veterinarski postaji.

### Zakaj sterilizirati oz. kastrirati?

## Sterilizacija in kastracija psa ali mačke sta pomembni za zdravje živali

S kastracijo oz. sterilizacijo psov in mačk lahko naredimo največ za njihovo zdravje. S posegoma izničimo in bistveno zmanjšamo možnost nastanka določenih tumorjev in drugih bolezni, obenem pa preprečimo prekomerno razmnoževanje živali, ki vodi v njihovo zavrženje ali potepuštvu.

### **ZA VSE ŽIVALI NI DOVOLJ DOMOV – STERILIZIRAJ/KASTRIRAJ!**

Če se vaše mačke ne pustijo prijeti, nas pokličite na 070/879-212.

KUPON PO PREDHODNEM NAROČILU LAHKO UVELJAVITE PRI VETERINARSKIH ORGANIZACIJAH:

1. VETERINA LENDAVA d.o.o., Kolodvorska ulica 37, 9220 Lendava (02-578-85-87, 031/343-658)
2. VETERINARSKA AMBULANTA TUŠAR, Mlinska 5, 9220 Lendava (031/663-925)
3. VETERINA ŠKARICA, Ulica Ivana Regenta 37, 9000 M. Sobota (02-521-15-73, 031/451-756, 031/684-018)
4. VETERINARSKA AMBULANTA LJUTOMER d.o.o., Razlagova ulica 7, 9240 Ljutomer (02-584-85-55)
5. VETERINARIA MURSKA SOBOTA d.o.o., Markišavska ulica 3, 9000 M. Sobota (02-521-38-57, 051-362-255)
6. ŠANTL VETERINARSKA AMBULANTA d.o.o., Bolehnečiči 4/c, 9244 Sveti Jurij ob Ščavnici (051/311-310)
7. NABERGOJ, VETERINARSKI INŽENIRING MORAVSKE TOPLICE d.o.o., Dolga ulica 30, Moravske Toplice (02/548-12-30, 041/649-896)
8. VETERINARSKA POSTAJA RADGONA, Partizanska c.44, 9250 Gornja Radgona (02/564-85-90)

Za vedno smo odgovorni za tisto, kar smo udomačili!



(IZVOD ZA DRUŠTVO)

PODATKI O LASTNIKU ŽIVALI (vpišite):

Ime in priimek: \_\_\_\_\_

Naslov: \_\_\_\_\_

Občina: \_\_\_\_\_

Tel.št./e-naslov: \_\_\_\_\_

Pes (vpiši število pri posameznem spolu): Ž: \_\_\_\_\_ M: \_\_\_\_\_

Mačka (vpiši število pri posameznem spolu): Ž: \_\_\_\_\_ M: \_\_\_\_\_

#### **POMEMBNO!**

Z enim kuponom lahko popust uveljavite za več živali.

**Pred sterilizacijo oz. kastracijo mora biti vaša žival zdrava in razglistena!**

Po zaključku akcije bomo izžrebali 5 nagrajencev, katerim bomo podelili nagrade!

(IZVOD ZA VETERINARSKO POSTAJO)

**AKCIJA S/K 2018/II.**



#### Pozitivni vplivi sterilizacije:

- zmanjša število neželenih mladičev
- manjše tveganje za pojav raka na mlečni žlezi (pred prvo gonitvijo - za 95 %)
- prepreči pojav raka na jajčnikih
- prepreči pojav raka na maternici
- prepreči pojav piometre (gnojno vnetje maternice)
- prepreči navidezne brejosti
- prepreči prenos genetsko in spolno prenosljivih bolezni (kolčna displazija, epilepsija, bruceloza,...)
- zmanjša tveganje za pojav mastitisa (vnetje mlečne žleze)
- zmanjša izgubo dlake, ki se sicer pojavlja med gonitvijo in po kotitvi (vpliv estrogena)
- večja vdanost
- mačke še vedno lovijo miši

#### Pozitivni vplivi kastracije:

- manjše tveganje za pojav raka na prostati
- prepreči raka testisov
- manjše tveganje za pojav obzadnjične kile
- manjše tveganje za pojav rakavih obolenj spolovila
- manjše tveganje za vnetja in druge bolezni prostate
- manjše tveganje za vnetje prepucija
- prepreči prenos genetsko in spolno prenosljivih bolezni (kolčna displazija, epilepsija, bruceloza,...)
- manj potepanja
- manj tveganja avtomobilskih nesreč
- manj stresa zaradi gonečih psic v bližini
- psi manj tulijo
- zmanjšanje agresivnega vedenja
- zmanjšano markiranje v hiši in okoli nje
- bolj vodljivi in jih je enostavneje vzgajati

Tudi v slovenski zakonodaji piše, da mora skrbnik psa ali muce zagotoviti, da do nezaželenih rojstev ne pride. Če mladiči ne ostanejo pri vas, pomeni, da niso zaželeni. »Skrbnik hišnih živali mora z zagotovitvijo osamitve, kontracepcije, sterilizacije ali kastracije živali preprečiti rojstvo nezaželenih živali.« (11. člen Zakona o zaščiti živali).



ZA VSE ŽIVALI NI DOVOLJ DOMOV  
STERILIZIRAJ / KASTRIRAJ

# AKCIJA

# STERILIZACIJ/KASTRACIJ

# PSOV IN MAČK

NA VSEH VETERINARSKIH POSTAJAH V POMURJU

**od 1. 9. do 31. 10. 2018**

## 20% POPUST

 PRI CENI STORITVE

**KUPON** ZA POPUST DOBITE NA VETERINARSKIH POSTAJAH, OBČINAH  
ali pokličite **DRUŠTVO ZA ZAŠČITO ŽIVALI POMURJA** : 070/879-212

Pokličite nas tudi, če se vaše mačke ne pustijo ujeti.  
Po končani akciji bomo izžrebali 5 nagrajencev.



Hvala vam!

DRUŠTVO ZA ZAŠČITO ŽIVALI POMURJA

## KO RABLJENO POHIŠTVO ZNOVA OŽIVI

Gledate na rabljene in odvečne predmete kot na odpadke? Ali pa jih vidite kot priložnost, da jih lahko uporabi nekdo drug, oziroma se jim s prenovo omogoči novo življenje?

Zbornica komunalnega gospodarstva navaja, da v Sloveniji vsako leto zavržemo več kot 4 milijone ton odpadkov. Vsak od nas zavrže na leto več kot 400 kg odpadkov, od tega je kar petina hrane in veliko stvari, ki so še uporabne. Podjetje Saubermacher - Komunala Murska Sobota d.o.o., v svojem letnem poročilu o Gospodarnem ravnanju z odpadki v letu 2017 navaja, da je bilo 1.291,4 ton kosovnih odpadkov.

Preprečevanje nastajanja odpadkov in varstvo okolja je zato v Sloveniji že dolgo prioriteta. K temu lahko pripomorete tudi vi.

Starejše pohištvo in druge izdelke, ki so vam še vedno všeč, čeprav je njihov videz že načel zob časa, lahko obnovite in ponovno uporabite. Lahko jih tudi reciklirate in iz tega naredite »nov«, drugačen izdelek. Ideje za reciklažo, lahko zasledite v številnih virih. V kolikor nimate volje in časa za to, lahko starejše pohištvo in druge izdelke za dom, ki so še funkcionalno uporabni in jih več ne potrebujete, podarite.



Za več informacij, pomoč pri prenovi pohištva ali odvozu podarjenih izdelkov, se lahko obrnete tudi na Društvo za varovanje okolja – REC iz Murske Sobotice. Društvo se nahaja v pritličnih prostorih Hotela Zvezda, dosegljivi pa so tudi na številki 040-800-694.

Skupaj se lahko odločamo za pozitiven odnos do reciklaže in ekološko odgovorno vedenje.

Lea CIPOT,  
predsednica društva za varovanje okolja REC,  
socialno podjetje

### Hoffman István PhD., dr. habil.

ELTE ÁJK, Közigazgatási Jogi Tanszék, habilitált egyetemi docens

### dr. Papp Dorottya

ELTE ÁJK, Közigazgatási Jogi Tanszék, PhD-hallgató

**Burián Evelin – Cseh Kristóf Balázs – Dancs Tamás – Jugovics Andrea – Kiss Anita – Lévay Melitta – Matos Lilla – Molnár Csaba – Német Noémi – Ókrös Dávid – Vasas Zsolt Renátó**

**ELTE ÁJK, Közigazgatási Jogi Tanszék, demonstrátorok**

### Fakultatív feladatok összehasonlító vizsgálata – magyarországi és szlovéniai önkormányzatoknál

A KÖFOP-2.1.2-VEKOP-16-2016-00001 projektszámon futó „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” című projekt 6. alprojektének keretében – a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Államtudományi Karának Önkormányzati Kutatóintézetével együttműködésben – az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Közigazgatási Jogi Tanszéke – Prof. Dr. Nagy Marianna tanszékvezető egyetemi tanár vezetésével – vizsgálatokat folytatott a helyi önkormányzatok fakultatív feladatellátásának körében. A vizsgálat – a jogtudományi és összehasonlító jogi elemzések mellett – egy pilot kutatás keretében empirikus részt is magában foglalt, amelynek során egy nagyvárosi, egy kisvárosi és egy községi önkormányzatnál végeztük el a fakultatív feladatellátás gyakorlati működését. Az empirikus kutatásban és az eredmények feldolgozásában a Közigazgatási Jogi Tanszék mellett működő tudományos diákkör hallgatói (TDK) is közreműködtek. Az empirikus kutatást 2018. márciusában kezdte meg a Tanszék és a mellette működő TDK. Elsőként egy nagyvárosi önkormányzat, Budapest Főváros XIV. Kerülete (Zugló) Önkormányzata által ellátott fakultatív feladatokat vizsgáltuk meg, majd ezt



Kecsó Imre

követően 2018. májusában a hazai, turisztikai szempontból kiemelt jelentőségű önkormányzatnál, Balatonlelle Városában folytatta csoport a kutatómunkát. Az empirikus vizsgálat első eredményeit a *Jegyző és Közigazgatás* 2018.évi 2. és 3. számaiban megjelent cikkekben tettük közzé.<sup>1</sup>

Kutatásunk során az volt az előzetes *hipotézisünk*, hogy a fakultatív feladatok egyrészt a nagyobb gazdasági erejű és méretű településeken jelennek meg, különösen abban az esetben, ha a település sajátosságainak kifejeződése valamilyen speciális cél, például turisztikai desztináció jelleg miatt kiemelt jelentőségű. Kiemelhetjük, hogy a fakultatív feladat-ellátás egyfajta innovációs



Bled

szerepet is betölt az önkormányzati rendszerben, azaz, egy olyan folyamatot is megfigyelhetünk, hogy a korábban fakultatív önkormányzati feladatokból kötelező feladatok válhatnak. Külön elemezzük e körben a központi és a területi államigazgatás szerepét, egyrészt a finanszírozási rendszerben, másrészt a szakmai segítségnyújtás körében. Az elmúlt évek változásaira figyelemmel az is a kiegészítő hipotézisünk, hogy a kötelező feladatok visszaszorulása a fakultatív feladatvállalás előtérbe helyeződését hozta el, így megvizsgáljuk az elmúlt évek ilyen irányú változásait. A fenti elméleti áttekintés nyomán az empirikus kutatást megalapozó *kérdőívet készítettünk el*, amely a pilot vizsgálatok kiindulópontja. A fentiek alapján – egyfajta kísérletként és egy szélesebb vizsgálat megalapozásaként – három önkormányzatnál végezzük el a fakultatív feladatok részletes, empirikus vizsgálatát az előzőekben bemutatott módszertan és kérdőív alapján.

A három önkormányzat kiválasztásánál arra törekedtünk, hogy a különféle települési típusokat és azok jellemzőit is áttekinthessük, így az egyes kutatási hipotéziseinket megfelelően ellenőrizhessük. Így a három önkormányzat egyike hátrányos helyzetű térségben elhelyezkedő, gyengébb gazdasági erővel rendelkező község. Ez a települési önkormányzat a Borsod-Abaúj-Zemplén megye Tiszaújvárosi járásában levő – nagyságrendileg 2000 főnél valamivel kisebb népességű – Kesznyéten Község Önkormányzata, ahol előzetesen megkezdtük a feladatok felmérését. A második önkormányzat egy turisztikai jelentőséggel rendelkező, jobb gazdasági helyzetű kisváros, a Somogy megye Fonyódi járásában fekvő – nagyjából 5 000 fős népességű – Balatonlelle Város Önkormányzata. A harmadik pedig egy nagyobb, 100 000 főnél népesebb önkormányzat, amely Budapest Főváros XIV. kerület (Zugló) Önkormányzata.<sup>2</sup> A fenti vizsgálat egyfajta ellenőrzéseként, az összehasonlító megközelítésre építve hasonló vizsgálatot végeztünk el egy Magyarországhoz hasonló, de mégis attól eltérő, szomszédos országban. Ezt a vizsgálatot 2018. nyarán *Szlovéniában* végeztük el, ahol a hasonló gazdasági erő, a rendkívül tagolt és jelentős regionális különbségekkel terhelt önkormányzati rendszer jó összehasonlítási alapot jelent. Szlovéniában a magyarországihoz hasonló méretű és helyzetű (hátrányos helyzetű kistelepülés, turisztikai jelentőségű kisváros, nagyváros) településeken végeztük el – azonos módszertan mellett – az összehasonlító vizsgálatot. Az empirikus vizsgálatot Hodoš /Őrihodos/ önkormányzatánál – hátrányos helyzetű, 400 főnél valamivel kisebb lakosú kistelepülés (Szlovénia legkisebb önkormányzata) –, Bled önkormányzatánál (a

1 A zuglói kutatás eredményeit Hoffman István – Cseh Kristóf Balázs – Jugovics Andrea – Molnár Csaba – Német Noémi – Ökrös Dávid: Fakultatív feladatok ellátása Budapest Főváros XIV. Kerületében (Zuglóban) – rövid összefoglaló az empirikus vizsgálat első eredményeiről, in: *Jegyző és Közigazgatás* 2018/2. sz. 15-18. o. c. cikke foglalta össze. A balatonlelleli kutatás eredményeit Hoffman István – a Cseh Kristóf Balázs – Dancs Tamás – Jugovics Andrea – Kiss Anita – Lévay Melitta – Molnár Csaba – Német Noémi – Ökrös Dávid – Vasas Zsolt Renátó: Fakultatív feladatok ellátása Balatonlellén – rövid összefoglaló az empirikus vizsgálat eredményeiről. *Jegyző és Közigazgatás* 2018/3. 18-21. o. cikkben foglaltuk össze.

2 Itt jegyezzük meg, hogy a fakultatív feladatellátás vizsgálata során – figyelemmel a kutatás módszertanát és elméleti kereteit bemutató, a *Jegyző és Közigazgatás* 2018. évi 2. számában megjelent, a KÖFOP-kutatás vezető kutatóival közösen publikált cikkünkre – a *fakultatív feladatoknak a szűkebb értelmezését vettük alapul*. Azaz csak korlátozottan elemeztük azon feladatok körét, ahol a jogalkotó széles hatáskört biztosít az önkormányzatoknak az egyébként kötelező feladat ellátásában. L. részletesebben: Hoffman István – Budai Balázs Benjámin – Módos Mátyás – Agg János – Juhász Zsolt: Önkormányzati feladatellátás vizsgálata a KÖFOP program keretében, in: *Jegyző és Közigazgatás* 2018/2. 12. o. Ezúton szeretnénk köszönetet mondani a kérdőív kitöltésében és az interjúban való részvételért Kecsó Imre polgármester úrnak (Kesznyéten Község Önkormányzata), Kenéz István polgármester úrnak és dr. Kovács Tamás jegyző úrnak (Balatonlelle Város Önkormányzata), Szabó Rebeka alpolgármester asszonynak, dr. Tarjányi Tamás aljegyző úrnak, Bondorné Gyurcsi Mária osztályvezető asszonynak és dr. Czákó Attila osztályvezető úrnak (Budapest Főváros XIV. kerület – Zuglói Önkormányzata).

város önmagában nagyjából 5 000 fős, a hozzá csatolt településekkel együtt közel 9 000 fős lakosságú) – turisztikai desztináció szerepet betöltő kisváros – és Maribor város önkormányzatánál – 100 000 főnél népesebb nagyváros – folytattuk<sup>3</sup>. Ez a cikk az összehasonlító kutatás legfontosabb eredményeit foglalja össze, amelyben bemutatjuk a hazai és a szlovéniai fakultatív feladatellátás azonosságait és különbözőségeit. Elsőként azonban röviden bemutatnánk a kiinduló helyzetet, a szlovéniai és a magyar önkormányzati rendszer rövid összehasonlítását. Ezt követően a fontosabb ágazatok tekintetében vizsgáljuk meg a fakultatív feladatellátást a különféle magyar és szlovéniai önkormányzatoknál.



Csoportkép kenez Istvannal dr. Kovács Tamással

### I. A vizsgálat kiindulópontja: a magyar és a szlovéniai önkormányzati feladatok rendszer

Az összehasonlító elemzések körében minidig figyelemmel kell lenni az egyes rendszer közötti eltérésekre, és ez különösen igaz a *szabadon választott (fakultatív) önkormányzati feladatok tekintetében*. Egyrészt kérdéses, hogy az adott önkormányzati modell az önkormányzati feladatok törvényi enumerációján alapul-e vagy pedig az önkormányzatiság generálklauzuláját veszi-e alapul. Szlovénia vitathatatlanul a kontinentális önkormányzati modellbe sorolható, az önkormányzatok hatásköreit általános jelleggel határozza meg az alkotmány, valamint az önkormányzatokat szabályozó joganyag. A feladatok tekintetében a szlovén és a magyar rendszerben is egyértelműen elkülönül a kötelező feladatok köre, amelyet törvény határoz meg, valamint a szabadon választott- azaz a fakultatív – feladatok köre. Az önkormányzati feladatok mellett a szlovén rendszer – hasonlóan a magyarországihoz – ismeri az átruházott államigazgatási feladat- és hatáskörök kategóriáját is, azaz az önkormányzatok tisztviselői – elsősorban a polgármester és a községi igazgató (aki a jegyzőhöz hasonló szerepet betöltve vezeti a szlovén önkormányzatok hivatalait) – magas szintű jogszabályban meghatározott államigazgatási feladat- és hatásköröket is ellát.<sup>4</sup> A kötelező feladat- és hatáskörök tekintetében a szlovén rendszerben is érvényesül a differenciált feladat- és hatáskör-telepítés, amelynek körében ki kell emelni a sajátos helyzetű *városi önkormányzatokat (mestna občina)*, amelyek többletfeladatokkal rendelkeznek.<sup>5</sup> A magyarországihoz hasonló felépítésű a szlovén helyi önkormányzatok igazgatási rendszere: a községi tanács a legfőbb döntéshozó szerv, az operatív politikusi irányításért a polgármester (*župan*) felel, aki kinevezi a helyi önkormányzat igazgatási szervezetének vezetőjét, az igazgatót (*direktor*). A városi önkormányzatok igazgatási szervezete osztályokra tagolódik, az osztályok vezetői bizonyos körben önálló hatáskörrel is rendelkezhetnek, mintegy a korábbi, szovjet mintájú szakigazgatási szervi igazgatás egyfajta maradványaként. A fentiek alapján látható, hogy a két önkormányzati rendszer rendkívül hasonló. Ehhez járul hozzá az is, hogy a szlovén modell – részben az ország kis, nagyjából Magyarország ötödének megfelelő területére és lakosságára is figyelemmel – erős centralizáción alapul: az egyes önkormányzati egységek elsősorban az alapvető helyi közszolgáltatásokat látják el, a szakosított ellátásokért elsősorban az államigazgatás felel.

A rendszer pénzügyileg a magyarnál is sokkal centralizáltabb: a helyi önkormányzatok közvetlen adóbevételei rendkívül szűkek, e körben az egyébként kötött felhasználású idegenforgalmi adót emelhetjük ki. A helyi bevételek elsősorban a megosztott központi adókból és állami támogatásokból származnak.<sup>6</sup>

További lényeges különbség, hogy Szlovéniában – többszöri próbálkozás ellenére is – *egyszintű* önkormányzati rendszer alakult ki.<sup>7</sup> Mindezekon túl – bár a szocializmusban lezajlott erőteljes koncentráció az 1993/94-es önkormányzati

3 Ezúton szeretnénk köszönetet mondani a kérdőív kitöltésében és az interjúk elkészítésében való közreműködésért Orbán Lajos polgármester úrnak [Občina Hodoš / Hodos Község Önkormányzata], Janez Fajfar polgármester úrnak és **Matjaž Berčon települési igazgató úrnak** [Občina Bled], valamint Mateja Cekić igazgató asszonynak, Nataša Sluga osztályvezető, Brigita Gajzer Pliberšek osztályvezető asszonynak, továbbá Mojca Petek és Tjasa Krunic tanácsadó asszonyoknak [Mestna občina Maribor].

4 Ld. Halász Iván: Szlovénia közigazgatása. In: Szamel Katalin – Balázs István – Gajduscsék György – Koi Gyula (szerk.): Az Európai Unió tagállamainak közigazgatása. Complex Kiadó, Budapest 2011. 800-802. o.

5 Ld. Stanka *Setnikar-Cankar*: Slovenia in Transition: Decentralization as a Goal. In: John Loughlin – Frank Hendriks – Anders Lidström (eds.): Oxford Handbook of Local and Regional Democracy in Europe. Oxford University press, oxford 2011. 649. o.

6 Ld. Žan Jan *Oplotnik* – Boštjan *Brezovnik*: Financing local government in Slovenia. *Post-Communist Economies* 2004/4. 484-486. o.

7 Ld. *Setnikar-Cankar*: i. m. 641-643. o.

reform során oldódott – de viszonylag koncentrált: Szlovéniában jelenleg 212 önkormányzat működik, amelyből 11 minősül városi önkormányzatnak. Ez azt jelenti, hogy a szlovén önkormányzatok átlagosan nagyjából 9-10 000 fős népességet fognak át, s általában több építészeti elkülönült településből állnak össze. Azaz, a szlovén önkormányzatok egy-egy magyar mikrokörzetnyi egységet fognak át. Jóllehet a rendszer koncentrált, jelentősek a különbségek a települések méretei között: a legnagyobb Ljubljana közel 283 000 lakossal, a legkisebb Hodoš/Hodos 375 lakossal. Erre is figyelemmel a *társulások szerepe* jóval kisebb



Hodoš

a szlovén rendszerben: a szlovén modell nem ismeri a kötelező társulásokat. Ágazati szinten erősen ösztönzik a társulásos megoldásokat: így a szlovén helyi rendészetben meghatározó ezek szerepe. További fontos szerepet töltenek be a szlovén társulások a regionális fejlesztések és a regionális koordináció terén.<sup>8</sup>

A kötelező feladatok körében hasonló megoldásokat találhatunk: így ki kell emelni, hogy a közoktatás terén a Magyarországon 2012 – 2016. között érvényesülő modell jelenik meg Szlovéniában: az óvodákat az önkormányzatok működtetik, az egyéb intézmények esetében pedig csak a z infrastruktúra biztosításáért felelősek. Hasonlóan a kulturális igazgatás területén az alapvető közművelődési szolgáltatásokért minden település felelős, azonban a regionális gyűjtőkörű múzeumokért, könyvtárakért és levéltárakért a városi önkormányzatok felelősek. Az országos jelentőségű közművelődési intézmények működtetéséért pedig az államigazgatás felel.<sup>9</sup> A szociális ellátások tekintetében a szlovén önkormányzati feladatok viszonylag szűkek: a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, egyes krízisellátások és a házi étkeztetés ellátásáért közvetlenül felelősek, a többi szolgáltatás esetében azonban csak a szolgáltatáshoz való hozzáférést kell biztosítaniuk. Így ezen a területen a magyarországinál jóval korlátozottabb az önkormányzati részvétel, jóllehet ezen alapszolgáltatások révén a szlovén települések meghatározó szereplői a szociális szolgáltatások rendszerének.<sup>10</sup> A magyarországihoz hasonló, ám annál centralizáltabb a segélyezés Szlovéniában: a jövedelemplótló és számos jövedelemkiegészítő ellátást az államigazgatás dekoncentrált szervei állapítanak meg, s a jövedelmek mérése is ezen szervek hatáskörébe tartozik.

A szlovén rendszer sajátossága, hogy a nemzetiségű többségű önkormányzatok – így többek a vizsgált között Hodoš/Hodos is – *kétnyelvűek*, a szlovén mellett 3 magyar és 2 olasz hivatalos nyelvű önkormányzat is működik. A kétnyelvűség biztosítása ezen önkormányzatok kötelező feladata.

Mindezek a különbségek és hasonlóságok jelzik, hogy a két állam rendszerei jól összehasonlíthatóak. A szlovén megoldások elemzése azért is különösen érdekes, mert egy koncentrált és centralizált rendszerről van szó, ahol a kistéleplési önállóság nem érvényesül, lényegében valamennyi – még a legkisebb önkormányzat is több településből áll össze. Így a szlovén megoldások megmutathatják, hogy mennyiben működik az összevont településű modell és az milyen kihívásokkal néz szembe, illetve, hogy ez miként jelenik meg a települések fakultatív feladatai körében. Mindezekre figyelemmel a következőkben a fontosabb ágazatok tekintetében elemezzük a fakultatív feladatellátást, s úgy mutatjuk be annak főbb jellemzőit.

## II. Kulturális területen történő fakultatív feladatellátás vizsgálata

Elsőként a *kulturális területen* vizsgáltuk a helyi önkormányzatok fakultatív feladatellátását. A települési önkormányzatok fakultatív feladatellátásának vizsgálata során jól látható, hogy a kisebb költségvetéssel rendelkező települések esetében a kötelező és az önként vállalt, a kulturális szektorba tartozó feladatok kisebb jelentőséggel bírnak, mint a nagyobb bevételi és kiadási forrásokkal rendelkező önkormányzatok esetében.

Zugló önkormányzatának képviselő-testületi döntéseiből jól kirajzolódik, hogy az oktatási, kulturális, közösségépítési

<sup>8</sup> Ld. Irena Bačlija-Brajnik: Inter-municipal Cooperation in Slovenia: An Intermediate Step Towards Regionalisation. In: Filipe Teles – Pawel Swianiewicz (eds.): Inter-Municipal Cooperation in Europe. Palgrave Macmillan, London 2018. 251-253. o.

<sup>9</sup> Ld. Andrej Srakar – Eva Kodrič-Dačić – Klemen Koman – Damjan Kavaš: Efficiency of Slovenian Public General Libraries: A Data Envelopment Analysis Approach. *Lex localis – Journal of Local Self-Government* 2017/3. 560-563. o.

<sup>10</sup> Ld. Valentina Hlebec: Family Care Experience in a Decentralized Social Home Care Context. *Lex localis – Journal of Local Self-Government* 2017/3. 496-505. o.



és sportfeladatok fejlesztése egyfajta komplex szemléletű akcióterv keretében valósul meg.<sup>11</sup> Jelen esetben a kulturális és közművelődési feladatok kisebb hangsúlyt kapnak, mint például a sport és az oktatás. Mindazonáltal, a közművelődési törvényben meghatározott feladatin túl, számos közösségfejlesztő szolgáltatást nyújt, többek között a zuglói önkormányzat művelődési házának tekinthető, non-profit gazdasági társaságként működő Cserepesház<sup>12</sup> keretein belül - ami jelenleg non-profit gazdasági társasági formában látja el működését. Említésre méltó, hogy Zuglóban a médiafelületek vonatkozásában széles kereteket biztosítanak a helyi



Maribor

közösségek számára, ami nagyban hozzájárul a közösségépítő folyamatok konstruktív építéséhez. A zuglói kulturális feladatellátás középpontjában a *közösségfejlesztés*.

A maribori önkormányzat jelen esetben egy teljesen már oldalról világítja meg politikai ambícióit, mivel számottevően nagyobb hangsúlyt fektetnek a kulturális és közművelődési feladatok ellátására. Ennek a programtervnek a középpontjában található a köztintezeti formában működő „*Kulturno prireditveni center narodni dom Maribor*” (azaz magyar fordításban: a Maribori Kulturális Rendezvényközpont és Nemzeti Otthon), ahol számos kiemelt rendezvény került megrendezésre. A város egyik legkiemelkedőbb turisztikai látványossága a Maribori Bábszínház, ami a 2012-es évben az „Európa Kulturális Fővárosa” projekt egyik központi intézményeként működött. Mindazonáltal kiemelendő még az elsődlegesen a maribori lakosok igényeit kielégítő, kötelező feladatként működtetett könyvtár is, amely a törvényben meghatározott kötelező feladatokon túlmenően számos, elsősorban közösségszervezési, valamint az olvasást népszerűsítő, fakultatív feladatnak minősülő programot szervez.

A turisztikai desztinációs szerepkört betöltő települések esetében általánosságban elmondható, hogy a kulturális-közművelődési feladatellátás sajátosságai gyakran a helyileg kiemelt jelentőségű idegenforgalmi akciótervekhez kapcsolódnak. Ebből kiindulva, a balatonlelleli önkormányzatnak a kulturális feladatok megszervezésénél kettős célt kell szem előtt tartania: egyfelől a nyári üdülési szezon alatt érkező turisták igényeit kielégítő, nagyobb szabású programok megszervezését kell lebonyolítania, másfelől pedig lehetővé kell tennie, az elsődlegesen helyi lakosok számára nyújtandó egész éves szórakozás és művelődés lehetőségét. A bledi önkormányzat esetében nem figyelhető meg a turisztikai programok fent bemutatott duális rendszere, mivel nem mutatkozik olyan csúcsszezon, ami indokoltá tenné ezt a fajta szerkezeti kialakítást. Lényegében Bledben a turisztikai szezon egész évben tart: a téli sportturizmust (téli sportok) követően a tavaszi és őszi időszakban a konferenciaturizmus szerepe kiemelkedő, míg a nyári időszakban a Bledi-tó mellett fürdőturizmusra is sor kerül. A fentiekből is látható, hogy a tágabb értelemben vett bledi fakultatív feladatellátásban kiemelt szerepet játszik a sport, ahogyan ezt a következő pontban részletesen be is mutatjuk. A sportfeladatokon kívül Bledben is megjelennek az önkormányzat által szervezett és támogatott fesztiválok, egyrészt utcai fesztiválokon keresztül, másrészt a Bledi Várjátékok révén, valamint az önkormányzat támogatja a jugoszláv időszak óta rendkívül népszerű Arany Mikrofon könnyűzenei fesztivált.

Kesznyéten község hátrányos pénzügyi helyzetéből adódóan a kulturális és közművelődési feladatok ellátására kifejezetten szűk erőforrásokkal rendelkezik. Az önkormányzat alapvetően két módon vesz részt a község kulturális életében. Egyrészt a már öt éve működő községi könyvtár fenntartásával, másrészt pedig a kisebb rendezvények anyagi támogatásával, amiket - a polgármester elmondása alapján - rendszerint 80.000 forintos nagyságrendben finanszíroznak. Ilyen eseménynek minősül többek között a falunap, amelynek szervezésében a helyi civil szervezetek töltenek be meghatározó szerepet.

Őrihodos önkormányzata speciálisabb helyzetben van abban az értelemben, hogy a kulturális-közművelődési szektor helyi fenntartása és működtetése összefonódott a község nemzetiségi jellegének megőrzésével – ami kettős teherként jelentkezik a településvezetés részéről. Esetükben a legelemibb probléma nem is a forráshiányból származó problémák kiküszöbölése, hanem az asszimilálódó, illetve elvándorló hodosi magyar lakosság fogyása.

11 Budapest Főváros XIV. Kerület Zugló Önkormányzata Képviselő-testületének 43/2017. (XII.22.) önkormányzati rendelete Budapest Főváros XIV. Kerület Zugló Önkormányzatának 2018. évi költségvetéséről /egységes szerkezetben a 6/2018. (V.02.) rendelettel/

12 A Cserepesház – Zuglói Művelődési Ház a Zuglói Cserepes Kulturális Non-profit Kft.-ként – 100%-os zuglói önkormányzati tulajdonban működő gazdasági társaságként működik.

### III. Sporttal kapcsolatos fakultatív önkormányzati feladatellátás

Zugló önkormányzata külön sportrendeletben<sup>13</sup> szabályozza az ellátandó fakultatív feladatokat. A rendelet széles körben határozza meg az önkormányzat által vállalt köteleességeket (sportrendezvények szervezése; óvodai és iskolai sporttevékenység támogatása; a lakosság minden rétegének sporttevékenység végzésére való ösztönzése). Maribor önkormányzata a kötelező feladatain túl beruházásokkal igyekszik támogatni a sporttevékenységet. Ezek a beruházások jellemzően a már meglévő épületek



Zugló

értékének megőrzését, illetve javítását célozzák. Jelentős összeget fog felemészteni a futballstadion felújítása, amelyre várhatóan 6 millió euró (megközelítőleg 2 milliárd forint) értékben kerül majd sor<sup>14</sup>. A fentiekből egyértelműen kitűnik, hogy mind a két önkormányzat az infrastruktúra karbantartására és fejlesztésére helyezi a hangsúlyt a sporttevékenység támogatásának területén.

Balatonlelle Önkormányzata egyáltalán nem vállal sporttal kapcsolatos versenyszervezési feladatokat, mégis elmondható, hogy a helyi tömegsportot a városi önkormányzat jelentős mértékben támogatja. Ezek közül kiemelt figyelmet kap a labdarúgás.

Bled életében nagyon fontos szerepet tölt be a sport, hiszen az önkormányzat jelentős bevételekre tesz szert a városban rendezett sportversenyek jóvoltából. Ennek megfelelően az önkormányzat pénzbeli támogatást nyújt a különböző sportkluboknak, sporteseményeket szervez, valamint fenntartja és korszerűsíti a már meglévő sportlétesítményeket – így az európai szinten is jelentős jégcsarnokot, valamint a Bledi-tóhoz kötődő és rendkívül közkedvelt vízi sportokat (elsősorban evezést) szolgáló infrastruktúrát, és tervezi újak felépítését. Balatonlellel ellentétben Bledben több sportegyesület is működik. A legnépszerűbb helyi sport a jégkorong, egy professzionális csapat mellett tizenhat amatőr klub is jelen van a városban (ezek között találunk korosztályos illetve foglalkozáshoz kötődő szerveződések is). Jelenleg egy utánpótlás egyesület működik a városban. A kis falvakhoz hasonlóan itt is probléma a helyiek elvándorlása, de helyükre érkeznek a közeli kisvárosok lakosai, így elmondható, hogy a bledi játékosok ¾ része nem helyi. Ennek ellenére csak a sportklubok támogatására évi 200 000 eurót költ az önkormányzat, mely a fakultatív feladatellátásra szánt teljes összeg egyötöde.

Kesznyéten településen a költségvetés mindösszesen 0,05%-a jut a sporttevékenység támogatására. Mindezt nem közvetlenül sporttevékenységre, hanem az azt támogató infrastrukturális feladatok ellátásra fordítják (többek között a sportpálya, az öltözők rendben tartására). Őrihodos község ennél szélesebb körben képes mind a területén működő sportegyesület, mind pedig a sporttevékenység finanszírozására. A településen működő sportegyesület anyagi támogatása évente 10 ezer euró, amely mellé még több materiális kiegészítés is társul. Emellett Őrihodos község a 2014-15-ös évben nagyobb lélegzetvételű beruházást valósított meg: 40 ezer eurót költöttek az öltözők felújítására (ez alapvetően önálló vizesblokk kiépítését, és a tetőszerkezet cseréjét jelentette).

### IV. Oktatás

A vizsgált magyar nagyváros, Zugló az oktatás területén *elsődlegesen innovatív ösztöndíjrendszerével* tűnik ki. A támogatás a dinamikus fejlődésre helyezi a hangsúlyt a statikus eredménye helyett. Emellett felnőttképzési támogatást is nyújt az önkormányzat.

Maribor önkormányzata is nyújt – az állami rendszert kiegészítő – ösztöndíjakat a tehetséges diákok számára. Az ösztöndíj elnyerésének számos feltétele van, így szükséges a kiemelkedő tanulmányi eredmény, a szlovén állampolgárság és a helyben lakás. A támogatás összege középiskolai tanulmányok esetén 230 euró, belföldi egyetemen végzett tanulmányok esetén 190 euró, külföldi egyetemi képzés esetén 250 euró, mindez 2018-ban összesen 8000 euró támogatást jelentett 36 diák számára. A rendelkezésre álló keret azonban véges, a támogatottak száma utóbb csökkent. Az önkormányzat ezen kívül támogat fakultatív tevékenységeket: 3-tól 6 éves korig idegen nyelv és informatika oktatást, iskolai étkeztetést biztosít – csak erre a feladatra 2018-ban 1,3 millió eurót fordított az önkormányzat. Ezen kívül az iskolák számára számítástechnikai eszközöket vásároltak, továbbá iskolán kívüli

<sup>13</sup> Budapest Főváros XIV. Kerület Képviselő-testületének 33/2016 (VI.28.) önkormányzati rendelete az önkormányzat sportfeladatairól

<sup>14</sup> Az ehhez szükséges összeget az önkormányzat nem egyedül teremti elő. A felújítást hitelfelvétellel tervezik megvalósítani. A beruházás mintegy 85%-át az Európai Beruházási Banktól akarja az önkormányzat hitel formájában megigényelni.

tevékenységek, szakkörök működését finanszírozzák.

Bár a kutatásban szereplő párja, Balatonlelle, nem rendelkezik kiemelkedő oktatási fakultatív feladattal, az oktatás területén elsősorban a kulturális feladatokhoz kötődően jelennek meg bizonyos tevékenységek, Bled önkormányzata részt vállal ebben a szektorban is. Szlovéniában állami szintű oktatási ösztöndíjrendszer működik, mind a közép-, mind a felsőoktatás területén, ezért az önkormányzatok csak kiegészítő jelleggel nyújtanak a diákok számára támogatásokat. Az önkormányzat egyébként a nevelési-oktatási intézmények tulajdonosa, most zajlik egy 7 millió eurós, három fázisú ingatlanfejlesztési beruházás. Bled önkormányzata részt vesz az óvoda fenntartásában, a költségek 82%-át az önkormányzat, 15%-át a szülők, a maradék 3%-ot az állam fedezi.

Őrihodoson a nevelési-oktatási szektor speciális helyzetben van a település kétnyelvűsége miatt. Az alsó tagozat első három osztállyal működik, egyébként egy 12 km-re lévő iskolába járnak a diákok, a nemzetiségi oktatást ebben az intézményben szervezik meg. A településen van óvoda, mely jelenleg 11 gyermekkel működik. Az óvodát önkormányzat évente 70.000 euróval támogatja. Tanár-támogató program keretében egy szolgálati lakást építenek, melyre 36000 eurót különítettek el. Kesznyéten község az oktatási szektorban önkéntes feladatokat csak korlátozottan lát el. Ez a község is küzd pedagógushiánnyal, ebből a szempontból is erős a verseny a 6 kilométerre lévő járasszékhely Tiszaújvárossal. Ezt a problémát 2017-ben a község azzal próbálta orvosolni, hogy nemcsak az önkormányzati dolgozóknak osztottak év végi jutalmat, hanem a helyben dolgozó pedagógusoknak is.

## **V. Egészségügyi feladatellátás**

Az egészségügy terén széles palettán lát el önként vállalt feladatokat mind Zugló, mind Maribor önkormányzata. A zuglói önkormányzat többféle egészségügyi szolgáltatáshoz való hozzájutást könnyít meg (így például szűrővizsgálatokat támogat; oltóanyag beszerzési és beadási díját téríti meg). Támogatási szerződés formájában nyújt vissza nem térítendő támogatást emellett egy kerületi gyógyszertárnak az éjszakai és hétvégi ügyelet ellátásáért cserébe. Mariborra áttérve előljáróban fontos kiemelni, hogy a helyi közösségek az egészségügy területén a magyarországinál kevesebb kötelező feladattal rendelkeznek. Ennek magyarázatául az szolgál, hogy Szlovénia relatíve kis ország, és központi szinten tudják biztosítani az egészségügyi ellátás megfelelő minőségét. A maribori önkormányzat egyedülálló módon működtet egy egészségüggyel foglalkozó települési „ombudsmant”, amelyet a helyi lakosok az önkormányzat által biztosított irodában bármikor felkereshetnek. Az egész ország területén pedig egyedül Maribor nyújt fogorvosi szolgáltatást éjszaka is. Az ehhez szükséges anyagi fedezetet pedig teljes egészében az önkormányzat nyújtja.

Az alapellátás nyújtásához szükséges épületek az önkormányzat tulajdonában állnak, illetve azok felszerelésének is egy jelentős részét az önkormányzat bocsátja – általában térítésmentesen – rendelkezésre. Balatonlelle kiemelt figyelmet fordít az önkormányzati tulajdon értékének megőrzésére, így az elmúlt 3 évben a rendelőkön jelentős felújítási munkálatokat végeztek, hogy azok korszerűen és biztonságosan szolgálhassák a lakosság egészségének megőrzését. Bledben – az államigazgatás és az önkormányzati igazgatás közötti általános feladatmegosztási rendnek megfelelően – államigazgatáshoz kötődő szerv (regional public institute) tartja fent az egészségközpontot is, bár az épület az önkormányzat tulajdonában áll. Ennek megfelelően pár éve saját költségéből korszerűsítették a centrumot. Az itteni központ látja el a környező kis települések lakosait is, illetve az összes környéken történő baleset sérültje itt részesül ellátásban. A városban jelen vannak a Vöröskereszt önkéntesei, akiket az önkormányzat évente 5000 euróval támogat. Ezt a támogatást főleg elsősegélyprogramokra, előadásokra költik, de ennek segítségével tettek szert defibrillátorra is.

Egészségügyet tekintve egyértelműen kitűnik, hogy sem Kesznyéten, sem Őrihodos nem vállal a törvényi szabályozásban lefektetettől több plusz kötelezettséget.

## **VI. Szociális igazgatás**

Zugló önkormányzata széles körben vállalt szociális fakultatív feladatokat, ezek az önként vállalt feladatok céljaikat tekintve tartalmazzák a rászoruló zuglói polgárok szociális helyzetét javító, illetve – az önkormányzat anyagi teherbíró-képességének figyelembe vétele mellett – egyéb, a lakosság életszínvonalának növelését célzó intézkedést is. A szociális segélyezés terén Zugló Önkormányzatának tevékenysége rendkívül sokszínű. Ezek többsége korábban nem tartozott az önkormányzat kötelező feladatai közé, bevezetésük tisztán helyi ágazatpolitikai megfontolásokon alapszik. Ágazatpolitikai alapon más, kötelező feladatellátásokhoz kapcsolódóan – például a szünidei gyermekétkeztetés körében – is sor került a törvényi kötelezettségnél szélesebb körű szolgáltatások biztosítására.<sup>15</sup> A jövedelmi helyzettel függetlenül nyújtott támogatások esetén jellemző az egyszeri pénzbeli (pl. születési támogatás) és természetbeni juttatás (pl. a nagykorúvá váló személyek köszöntése), melyet az önkormányzat valamilyen jeles eseményre tekintettel nyújt. Mind célkitűzésében, mind a feladat-ellátás módjában sajátosnak tekinthető a bárányművelés elleni védőoltás térítési díjának utólagos finanszírozása. Ezen fakultatív feladatok többsége az elmúlt két évben került

<sup>15</sup> Így például a szünidei gyermekétkeztetés körében is a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 21/C. §-ában és annak végrehajtási rendeleteiben megfogalmazottaknál tágabb körben biztosítja Zugló a szünidei gyermekétkeztetést.

bevezetésre (a bárányhimlő és a tüdőgyulladás elleni védőoltás támogatása 2016. októberétől, a tanulói támogatás 2017. októberétől, a felnőttképzési támogatás 2018. januárjától). Külön említést érdemel a Tükörkép Műhely, amelyet Zugló Önkormányzat Képviselő-testülete 2016 januárjában a Zuglói Család- és Gyermekjóléti Központ tevékenységét a zuglói szociális szépségszalonná szolgáltatóival kibővítve hozott létre. Zugló Önkormányzata ezek mellett széles körben lát el önként vállalt feladatokat szerződések formájában.

A szűkebb körű kötelező feladatokra is figyelemmel *Mariborban rendkívül széles a szociális önként vállalt feladatok köre, azonban ellentétben Zuglóval, itt elsősorban a személyes jellegű szociális szolgáltatások dominálnak.* Ennek keretében – részben közigazgatási szerződések, részben saját intézmény fenntartása útján – Mariborban családok átmeneti otthonát (családi krízisotthont), szenvedélybetegek alacsony-küszöbű szolgáltatását (mind az alkohol-, mind a kábítószer-függőség kezelése érdekében), idősek otthonát, valamint hajléktalanok nappali ellátását és átmeneti szállását is működtetik. Ezen ellátások jelentős része a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 86. §-ára figyelemmel *a nagyobb népességű önkormányzatok kötelező feladata.*<sup>16</sup> Jóllehet, Mariborban a feladatok ellátása nem minősül kötelező feladatnak, azonban az önkormányzat – a helyi igényekre és a rendelkezésre álló forrásokra tekintettel – gondoskodik mindezen szolgáltatások biztosításáról. A segélyezés terén a szűkebb önkormányzati felelősségre tekintettel egy fontosabb támogatást emelhetünk ki: Mariborban is egyszeri támogatást nyújtanak az újszülött városi polgárok szüleinek.

Balatonlelle Önkormányzata szociális területen meglehetősen szűk körben rendelkezik önként vállalt feladatokkal. Az Önkormányzat 2017-ben vezette be az újszülöttek életkezdési támogatását, ami egyszeri pénzbeli támogatás formájában valósul meg. A finanszírozás iránti kérelmet, a gyermek születésétől számított 6 hónapon belül lehet benyújtani. A támogatás nyújtásának esszenciális feltétele, a helyben lakás. A fenti feladatellátás azonban tulajdonképpen a kötelező és a fakultatív feladatellátás határmezsgyéjén valósul meg, ugyanis ezt a jellegzetesen önként vállalt ellátást tulajdonképpen a települési támogatás egyik sajátos eseteként értelmezi a helyi rendelet. Bled városában a szociális ágazatban vállalt fakultatív feladatok köre igen szűk. Ennek oka az, hogy Bledben az életszínvonal magasabb, mint a szlovéniai átlag, ebből következőleg pedig nincsen szükség arra, hogy az államilag nyújtott szociális támogatásokon kívül ezen a területen bevételeket különítsenek el. Az idősekről és a fiatalokról való gondoskodás a város kötelező feladati közé tartozik. Ezen felül a bledi önkormányzat pénzbeli támogatást, évi 60 000 eurót nyújt idősek, valamint fiatalok körében szervezett tevékenységekre, melyet egy nyilvános pályázat keretében lehet elnyerni. Az önkormányzat anyagilag támogatja a humanitárius, szociális, valamint egészségügyi feladatokat ellátó alapítványokat, szervezeteket. Erre nyilvános pályázatot írnak ki, amelyre előre meghatározott cselekvési tervvel, programmal lehet jelentkezni. Erre a célra összesen 20 000 eurót különít el évente az önkormányzat. Az önkormányzat jelenleg egy új multi-generációs központ létesítésének engedélyezési szakaszában van. Itt idősek, valamint fiatalok számára egyaránt alakítanak ki közösségi helységeket, könyvtárat és sport klubot. A beruházás kb. 4 millió euróból valósul meg, és a tervek szerint 2019-ben épül meg.

Kesznyéten községben – a rendelkezésre álló szűk erőforrásokra figyelemmel – csak szűkebb a szociális jellegű fakultatív feladatellátás köre, a pénzbeli támogatási rendszerben e körben szintén az újszülötteknek nyújtott támogatás jelenik meg elsősorban. Miként már jeleztük, a szélesebb magyarországi kötelező feladatellátás miatt a források a szociális ágazatban elsősorban a kötelező feladatok biztosítását szolgálják.

Őrihodos településen 2010 óta működik az Idősebb Polgárok Otthona, ami egy 500 m<sup>2</sup> alapterületű, 3 szintes intézmény. Az Otthont egy külsős cég üzemelteti. A település az újszülött polgárokat is támogatja egyszeri pénzügyi támogatás formájában, ami a gyermekek számának függvényében növekszik. A családok az első gyermek után 150 euro támogatást kaphatnak, a második gyermek esetében ez az összeg már 200 euro, és így tovább. Ez a támogatás nem rászorultsági alapon jár, nem vizsgálják a család jövedelmi viszonyait. Figyelemmel a kistelepülési helyzetre és az azokkal járó kihívásokra, az őrihodosi önkormányzat egy innovatív megoldással próbálja ösztönözni a településen történő letelepedést. Az önkormányzat igyekszik támogatni az új családok beköltözését a településre építési támogatás formájában. Feltétele, hogy az építendő ház alapterülete a 80 m<sup>2</sup>-t elérje és az igénylőnek öt éven keresztül a községen kell bejelentett lakcímmel rendelkezni. Amennyiben ez a feltétel nem teljesül, a támogatást kamatostul vissza kell fizetni. A támogatás összege 4000 euró.

## VII. Rendészet

A helyi rendészeti feladatokat Zuglóban a Budapest Főváros XIV. Kerület Zugló Önkormányzata Képviselő-testületének a Zuglói Önkormányzati Rendészet feladatellátásáról szóló 9/2014. (II. 18.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Rendelet) szabályozza és létrehozta a Zuglói Önkormányzati Rendészetet. A 2018-as évben a Zuglói Önkormányzati Rendészet 49 közterület-felügyelőt alkalmaz és 342,3 millió Ft-ból (valamivel több, mint 1 millió euróból) gazdálkodik.

Mariborban az önkormányzati rendészeti feladatok ellátása hasonlóan működik, mint a hazai közterület-felügyelet,

<sup>16</sup> Ld. *Ecsédi Orsolya*: A személyes gondoskodás megszervezésére köteles szervek. In: *Hoffman István – Mattheim Gréta* (szerk.): *Nagykommentár a szociális törvényhez*. Wolters Kluwer, Budapest 2016. 346-349. o.

azzal a különbséggel, hogy itt a közterület-felügyeletet nem tarthatja fenn egy önkormányzat, hanem gyakorlatilag egy önkormányzati fakultatív feladat ellátására lett létrehozva. Tevékenységük főként az illetékességi területeiken a közterületek rendjének felügyeletére – a közterületek jogszerű használatára, rendjére vonatkozó jogszabályok megtartására – és a parkolás ellenőrzésére terjed ki. A tevékenység finanszírozásához a társulásban résztvevő önkormányzatok meghatározott százalékos arányban járulnak hozzá. Az összeg a feladatot ellátó személyzet munkájának, felszerelésének, továbbá minden egyéb infrastruktúra finanszírozására kerül felhasználásra. A hatékony közbiztonság, közrend védelmében, valamint a bűnmegelőzés érdekében a közterület-felügyelet a rendőrséggel is tartják a kapcsolatot. Amennyiben feladatellátásuk során szabálysértésre vagy bűncselekményre utaló körülményt észlelnek a rendőrség kiérkezéséig az elkövetőt 1 óráig visszatartathatják. A felügyelő szabálysértés esetén jogosult az elkövetőt a cselekmény súlyától függően megbírságotolni.

Balatonlellén, a népszerű üdülővárosban, a rendészeti feladatok ellátása különösen a nyári időszakban igényel fokozott aktivitást. Balatonlellén a közterület-felügyeleti feladatokat 2 – a polgármesteri hivatal köztisztviselőjeként foglalkoztatott – személy látja el, akik munkájukat a nyári szezon alatt általában 2 alkalmi, önkéntes segítővel együtt végzik a városban, naponta 6:00 és 22:00 óra között. A hatékony közbiztonság megszilárdítása érdekében Balatonlellén a rendőrséggel, az önkormányzattal (különösen a közterület-felügyelettel) és a helyi lakossággal együttműködve polgárőrség is működik. A településen bűnmegelőzési céllal, közterületi térfigyelő kamerarendszer kiépítésére került sor.

Bled városa fontos turisztikai központja Szlovéniának. A városban az idegenforgalom jelentős. Mariborhoz hasonlóan itt is működik önkormányzati rendészet, azzal a különbséggel, hogy itt három önkormányzat – többek között a szintén kiemelt turisztikai célpontnak tekinthető Bohinj önkormányzata is – alkotja a társulást a közterületek rendjének védelme érdekében. Az ide látogató nagyszámú turistaforgalom miatt fokozott aktivitást igényel a tó és a vár körüli feladatok ellátása, ezért a jogsértések hatékonyabb megelőzése, megakadályozása, illetve különös tekintettel a nyári időszakban a fiatalok, és turisták védelme érdekében a közterület-felügyelet mellett külön biztonsági szolgálatot bérelnek fel, akik hétfőként éjszaka 23 órától hajnali 5 kettőig látják el feladataikat. A településen bűnmegelőzési céllal a fontosabb épületek, nyilvános helyek pl. iskolák, játszótérek biztonságának, védelmének érdekében közterületi térfigyelő kamerarendszert építettek ki – hasonlóan Balatonlelléhez.

Őrihodos halmozottan hátrányos helyzetű kistelepülés. Lakosainak száma kb. 350 fő, ahol ilyen jellegű rendészeti feladatot az önkormányzat nem lát el. Közterület-felügyelet fenntartására a településnek nincs szüksége, fenntartását az önkormányzat nem is tudná finanszírozni. Korábban működött a településen a hazai mezőri feladatokat ellátó tevékenységhez hasonló, de mára már az sincs. Hasonló a helyzet Kesznyétenben is, ahol szintén nem működik jelenleg semmilyen helyi rendészeti szerv.

### **VIII. Összegző gondolatok**

A magyarországi és szlovéniai – a fontosabb településtípusokat átfogó – empirikus vizsgálat alapvetően igazolta a kutatási hipotézisünket, amely szerint egyrészt a fakultatív feladatok a legtöbb önkormányzatnál fontos szerepet játszanak. Értelmszerűen a nagyobb gazdasági erővel rendelkező nagyvárosokban a leginkább hangsúlyos ez a feladatellátás. A nagyvárosi fakultatív feladatellátás sajátos jellemzője, hogy itt különösen erőteljesen jelennek meg a városi szolgáltatások, azon belül is a jóléti, a kulturális, valamint a sporttal összefüggő szolgáltatások. Szintén igazolódott az a hipotézisünk is, amely szerint a turisztikai jelentőséggel rendelkező helyi önkormányzatoknál jelentős mértékben megjelenik a fakultatív feladatellátás. Amennyiben a bledi és a balatonlellei fakultatív feladatellátásra tekintünk, látható, hogy elsősorban a turisztikai feladatok, az ahhoz kapcsolódó kulturális feladatellátás mellett a helyi közösségépítés áll annak fókuszában. Szintén a kisvárosi önkormányzat turisztikai jellegéből és sajátosságaiból fakad, hogy a városi rendészeti feladatellátásra is nagyobb hangsúly helyeződik. Mindezeket túl azt figyeltük meg, hogy a turisztikai feladatot ellátó kisvárosok önkéntes feladatellátásban a jóléti szolgáltatásokon belül a szociális feladatellátás szerepe kisebb.

A kistelepülések körében igazolódott az a hipotézisünk, hogy a fakultatív feladatok ellátásának erős korlátját jelentik a szűkebb erőforrások, azonban az a kiegészítő hipotézisünk is beigazolódott, hogy a kevesebb közvetlen erőforrás igénylő, a közösségépítést, a helyi népesség megőrzését szolgáló, elsősorban kulturális, ifjúsági és sportfeladatok ellátása hangsúlyosabb.

Amennyiben a fakultatív feladatokra tekintünk, láthatjuk, hogy az önkormányzatiság, a helyi igények kielégítése mellett az innovációs jelleg is megjelenik: számos, az állam(igazgatói) feladatellátásnak is példát mutató szolgáltatás jelent meg a különböző önkormányzatokban. Kutatásunk így jó alapot teremt a fakultatív feladatellátás részletes vizsgálatára is, hiszen láthatóan az önkormányzatiság fontos elemét jelentik ezek a területek.

## LOČENO ZBIRANJE PAPIRJA IN MEŠANE EMBALAŽE

Ali ste vedeli, da z recikliranjem 1 kilograma papirja in papirne embalaže prihranimo 900 gramov emisij ogljikovega dioksida, 40 litrov čiste vode, 1/5 drevesa itd., pa tudi zmanjšamo emisijo metana, ki nastaja, če papir gnije na odlagališču mešanih komunalnih odpadkov? Kje konča vaš odpadni papir?

Gospodinjstva lahko zbirajo papir in papirno embalažo v 240 l zabojnikih zelene barve z rdečim pokrovom po sistemu od vrat do vrat v individualnih stanovanjskih hišah. Odvoz frakcije je vsake 4 tedne. Pred oddajo papirno embalažo razstavite in stisnite, sicer bo vaš zabojnik za papir prehitro poln.



Večje količine in kose papirja ter papirne embalaže lahko povzročitelji odpadkov iz gospodinjstev oddajo tudi na ekoloških otokih in zbirnih centrih za ločeno zbiranje frakcij. **Oddaja ločeno zbranih frakcij je že vključena v mesečno ceno ravnanja z odpadki in vam ne povzroča dodatnih stroškov.**

### NAVODILA ZA LOČENO ZBIRANJE MEŠANE EMBALAŽE T.J. PLASTIČNE, KOVINSKE IN SESTAVLJENE

V prozorne tipizirane vreče za zbiranje mešane embalaže

SODIJO	NE SODIJO
<ul style="list-style-type: none"> <li>√ plastenke</li> <li>√ plastične vrečke in folije</li> <li>√ plastična embalaža tekočih pralnih sredstev, mehčalcev, šamponov, tekočih mil, destilirane vode...</li> <li>√ stiropor</li> <li>√ pločevinke</li> <li>√ očiščene konzerve pasje in mačje hrane, rib...</li> <li>√ alu folije</li> <li>√ očiščeni plastični lončki in kozarčki</li> <li>√ tetrapak embalaža mleka, sokov, ledene kave, pasiranega paradižnika...</li> <li>√ prazna plastična embalaža zobne paste</li> <li>√ prazna embalaža kozmetičnih sredstev npr. krem...</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>x mešani komunalni odpadki</li> <li>x plenice</li> <li>x biološki odpadki</li> <li>x papir</li> <li>x steklo</li> <li>x kosovni odpadki npr. otroške igrače, polomljeni plastični stoli in vrtna garniture, sani...</li> <li>x keramika in porcelan</li> <li>x embalaža nevarnih in posebnih odpadkov</li> <li>x nevarni in posebni odpadki</li> <li>x onesnažen pribor za piknik</li> <li>x ostala onesnažena embalaža</li> </ul>

**Embalažo pred oddajo v celoti izpraznite in stisnite.**

**Mešanih komunalnih odpadkov (to so odpadki, ki sodijo v sivo-črn zabojnik za ostale odpadke) v namenskih tipiziranih prozornih plastičnih vrečkah za zbiranje mešane embalaže ne bomo prevzemali.**



**VODOVOD SISTEMA B d.o.o.**  
Kopališka ulica 2, 9000 Murska Sobota  
www.vodovod-b.si, +386(0)8 201-83-41

**PIJMO DOBRO VODO!**

**SKUPNA TRDOTA VODE PO OSKRBOVALNIH OBMOČJIH IN VODNIH VIRIH V LETU 2018,  
ki jih upravlja Vodovod sistema B**

Oskrbovalno območje	Vodni vir	°N	Kalcij (Ca) v mg/l
SISTEM B	Fazanerija	14	83
	Krog	14	71
	Črnske meje	9,4	56
GOŠČE	Gošče	17	94
MARIČEVA GRABA	Maričeva graba	19	85
DOKLEŽOVJE	Dokležovje	11	53
HRAŠČICE	Hraščice	8,1	43
DOMANJŠEVCI	Domanjševci	7	25
HODOŠ	Hodoš	6,6	24
ČEPINCI	Čepinci	3,1	12

Meritve izvedel NLZOH maj 2018

Voda je odlično topilo in prav zaradi te njene lastnosti vsaka voda v naravi vsebuje raztopljene snovi. V njej so prisotne snovi, katerih vrsta in količina je odvisna predvsem od geološke sestave tal, skozi katere se le-ta pretaka, preden jo zajamemo in distribuiramo do uporabnikov. Trdota vode je določena z minerali kalcija in magnezija - hidrogenkarbonati, kloridi, sulfati in nitrati.

**Prehodna ali (karbonatna) trdota vode** je določena s hidrogenkarbonati in karbonati kalcija in magnezija. Pri segrevanju vode se zaradi izhlapevanja CO<sub>2</sub> izloča v vodi netopni kalcijev in magnezijev karbonat, to je tako imenovani vodni kamen (najbolj izraženo v sistemih za pripravo tople vode).

**Stalna (nekarbonatna) trdota vode** je določena z minerali - kloridi, sulfati, nitrati kalcija in magnezija. Stalna trdota vode se s segrevanjem vode ne spreminja.

**Skupna trdota vode** predstavlja vsoto karbonatne in nekarbonatne trdote.

Trdota vode se najpogosteje izraža v nemških trdotnih stopinjah (1°N = 10 mg CaO / liter vode).

	°N	Kalcij (Ca) v mg/l
<b>MEHKA VODA</b>	do 7	do 50
<b>SREDNJE TRDA VODA</b>	7 - 15	50 - 100
<b>TRDA VODA</b>	15 - 21	110 - 150
<b>ZELO TRDA VODA</b>	nad 21	nad 150

Viri:

- Wasch - und Reinigungsmittelgesetz (WRMG), 17. Julij 2013 (BGBl I.S.2538), zadnja posodobitev 18. Julij 2017 (BGBl.I.S.2774)
- Hardness in Drinking-water, Background document for development of WHO Guidelines for Drinking - Water Quality, WHO/HSE/WSH/10.01./10/Rev/1

## Obveščča

Pripravila  
Julijana Meckar, Izpostava AJPES Murska Sobota

Register zastavnih pravic in zarubljenih premičnin

Ste pred nakupom rabljenega  ?

V Sloveniji je vsaj 14.752 vozil, pri katerih velja previdnost - lahko je zastavljeno ali zarubljeno. Preverite v registru – potrebujete le VIN številko vozila. Preko spletnega portala AJPES je omogočen vpogled v aktivne zastavne pravice na premičninah, ki so ne posestno zastavljene oziroma zarubljene (avti, oprema...). Informacije so dostopne na povezavi: <https://www.ajpes.si/rzpp/>.

## Objave v postopkih zaradi insolventnosti in sporočila gospodarskih subjektov po ZGD-1



Preverite na <https://www.ajpes.si/eObjave>, kjer najdete osnovne podatke o postopkih zaradi insolventnosti in seznam opravljenih procesnih dejanj za posameznega dolžnika. Med drugim so objavljeni pozivi upnikom za prijavo svojih terjatev v stečajno maso.

Na tej povezavi boste lahko pogledali v objavljene podatke in sporočila gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov po Zakonu o gospodarskih družbah (objave prenehanja družb, objave v zvezi s statusnim preoblikovanjem...).

## Preverite partnerja v Evropskem poslovnem registru



Evropski poslovni register (European Business Register – v nadaljevanju: EBR) je informacijski sistem preko katerega države članice zagotavljajo podatke in nekatere storitve iz svojih nacionalnih poslovnih registrov o poslovnih subjektih iz evropskih držav članic EBR, prav tako pa tudi do nekaterih dokumentov, povezanih s poslovanjem teh poslovnih subjektov.

Trenutno je v sistem EBR vključenih 27 evropskih držav, vendar se članstvo spreminja in stalno večja. Članice sistema EBR.

AJPES uporabnikom omogoča dostop do podatkov in dokumentov o poslovnih subjektih v državah članicah EBR pod pogoji oziroma omejitvami, navedenimi v Splošnih pogojih uporabe spletnega portala AJPES in v posebnih nacionalnih pogojih članic EBR.

Iskalnik : <https://www.ajpes.si/ebr3>, omogoča: Iskanje po poslovnih subjektih iz držav članic EBR, iskanje po odgovornih osebah, dostop do poročil o poslovanju...

## PREDAJA PRIKAZOVALNIKA HITROSTI PRI VRTČU IN OSNOVNI ŠOLI HODOŠ - A GYORSASÁGMÉRŐ ÁTADÁSA A HODOSI ÓVODÁNÁL ÉS AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁNÁL





## Gobarjenje in voŕnja z vozili v naravne okolju

Prišel je čas gobarjenja in s tem so povezana tudi kazniva dejanje. Pogosto oškodovanci vozila parkirajo na samotnih mestih ali ob robovih gozdov ter se odpravijo nabirat gobe. V tem času neznanci izkoristijo odsotnost lastnikov vozil ter vlamljajo v avtomobile ali poškodujejo vozila na kakšen drugačen naćin. Zato vam policisti svetujemo, kaj storiti v takšnih primerih.

**Da bo gobarjenje prijetno in varno, vam policisti svetujemo, da upošteevate naslednje samozašćitne ukrepe:**

- Će je moŕno, vozil ne parkirajte v gozdu ali na samotnih mestih.
- Vozila skrbno zaklepajte, zapirajte okna in v notranjosti ne pušćajte nićesar.
- Źe pred odhodom v gozd razmislite, ali zares dobro poznate obmoćje, kjer nameravate gobariti.
- V gozd se odpravite dovolj zgodaj, da se boste lahko vrnili domov še pred temo.
- S sabo vedno vzemite mobilni telefon s polno baterijo, da boste, Će bo treba, lahko poklicali na pomoć.
- Ob hoji po gozdu bodite pozorni na smer hoje, posamezne toćke ali znaćilnosti v gozdu, na podlagi katerih se boste lahko orientirali pri povratku.

### Prepoved voŕnje z vozili v naravnem okolju

Po podatkih policije se v Sloveniji povećuje število **kršitev prepovedi voŕnje v naravnem okolju**. Gre predvsem za voŕnjo z motokros motorji, štirikolesniki, motornimi sanmi ipd. Najveć kršitev je ugotovljenih v gozdovih izven gozdnih cest. Źal pa **kršitelji pozabljajo, da pri tem unićujejo naravno okolje in da prihaja tudi do nesreć**. Poleg povzroćanja škode naravi so voŕnje **moteće tudi za planince, druge ljubitelje narave in ŕivali**.

Policisti posvećamo ves čas pozornost navedeni problematiki, ki je zelo pogosto pereć problem tudi na našem obmoćju in spada med **kršitve Zakona o ohranjanju narave**. V naravnem okolju je prepovedano voziti, ustaviti, parkirati ali organizirati voŕnje z vozili na motorni ali drug lasten pogon vozila. Vozila na motorni ali drug lasten pogon vozila so vsa motorna vozila, kolesa s pomoŕnim motorjem in druga prevozna sredstva, ki omogoćajo gibanje, hitrejšee od hoje pešća, z moćjo lastnega motorja ali z moćjo drugega lastnega pogona vozila .

Vozila na motorni pogon, ki niso registrirana v

skladu s predpisi, ki urejajo motorna vozila, ker niso namenjena voŕnji po cestah (motorne sani, štirikolesniki, motorna kolesa in druga vozila), morajo biti z namenom omogoćanja opravljanja učinkovitega nadzora nad voŕnjo z vozili na motorni pogon v naravnem okolju vpisana v evidenco vozil na motorni pogon in oznaćena na naćin, ki omogoća identifikacijo vozila na motorni pogon.

V naravnem okolju je voŕnja s kolesi dovoljena le po utrjenih poteh, Će temu ne nasprotuje lastnik ali upravljavec poti. Za utrjeno pot se šteje pas zemljišća, ki se uporablja za hojo ali voŕnjo in je za ta namen tudi utrjen. Voŕnja s kolesi izven utrjenih poti v naravnem okolju je dovoljena v primerih iz petega odstavka 28.b Ćlena Zakona o ohranjanju narave.

Policija, ki je pristojna za nadzor voŕnje z vozili na motorni pogon v naravnem okolju, zaseŕe vozniku vozilo na motorni pogon, s katerim je bil zaloten pri storitvi prekršća, Će je:

1. vozilo na motorni pogon vozil v naravnem okolju nad zgornjo gozdno mejo ali na zavarovanem obmoćju, na katerem je voŕnja prepovedana z aktom o ustanovitvi zavarovanega obmoćja;
2. bil kot voznik vozila na motorni pogon v naravnem okolju v zadnjih dveh letih najmanj trikrat pravnomoćno kaznovan za prekršek iz 5. toćke prvega odstavka 161. Ćlena Zakona o ohranjanju narave

Kazenske doloćbe za zgoraj navedene kršitve so podrobno opredeljene v 160 in 160 a. Ćlenu ter 161 in 161 a. Ćlenu Zakona o ohranjanju narave.

Franc KRANĆIĆ, vodja policijskega okoliša

### POSTAVITEV POSTAJE GNSS - A GNSS ÁLLOMÁS FELÁLLÍTÁSA



## NAGROBNE SVEČE

Zadnje čase nagrobne sveče predstavljajo v Sloveniji velik okoljski problem. Slovenci smo eden od vodilnih narodov po porabi nagrobnih sveč. Tako v Sloveniji zaradi uporabe nagrobnih sveč letno nastane med 8.000 in 10.000 ton odpadkov, ki končajo na deponijah za komunalne odpadke. Pri nas sveče odvaža Saubermacher Komunala, skladišči jih pa podjetje CEROP Puconci. Ker je v mesecu juliju že bila razpoložljiva skladiščna površina zapolnjena je bil prekinjen odvoz sveč iz pokopališč. Ravno tako so problem tudi plastenke, ker jih je preveč in jih v Sloveniji ne morejo toliko predelati.



**Spoštovanje do pokojnih svojcev ni v številu prižganih sveč, zato Vas vljudno naprošamo, da zmanjšate nakup sveč in to ne samo ob dnevu mrtvih, ampak tudi ob pogrebi. Namesto sveč raje namenite sredstva za ureditev pokopališč in mrliških vežic. Kot lahko sami vidite vedno nekaj obnavljamo in urejemo ter imamo skozi celo leto pokošena pokopališča. S tem tudi prispevate k zmanjševanju onesnaževanja okolja, hkrati pa omogočite lažji odvoz in skladiščenje.**

Hvala za razumevanje!

Lidija SEVER, tajnica župana

## SÍR GYERTYÁK-MÉCSESEK

A sír gyertyák-mécsesek az utóbbi időkben jelentős környezeti problémát jelentenek Szlovéniában. A szlovének egyike a vezető nemzeteknek vagyunk a sír gyertyák használatánál. Szlovéniában a mécsesek használata miatt évente 8.000 és 10.000 tonna hulladék keletkezik, amely a kommunális hulladéklerakókban végződik. A gyertyákat-mécseseket községünkben a Saubermacher Komunala vállalat szállítja el és a CEROP Puconci vállalat tárolja. Mivel a rendelkezésre álló raktárterület már júliusban fel volt töltve, ezért a gyertyák elszállítása a temetőkből megszakadt. Hasonló probléma van a flakonokkal is, mivel Szlovéniában ezekből is mindig több van, ezért nehézségeket okoz ezeknek a feldolgozása.

**Tiszteletünket elhúnyt hozzátartozóinkhoz nem a meggyújtott gyertyákkal fejezzük ki, ezért szívélyesen kérjük Önöket, hogy csökkentsék a gyertyák-mécsesek megvásárlását és ezt nem csak a halottak napja idejére, hanem a temetések idején is. Gyertyák helyett adományozzanak a temetők és a ravatalozók rendezésére. Amint saját maguk is tapasztalhatnak mindig újítjuk és rendezzük községünket, valamint egész éven rendezettek temetőink. Ezzel is hozzájárulnak a környezetszennyezés csökkenéséhez, ugyanakkor ezzel a cselekedetükkel megkönnyebbítik az elszállítást és a tárolást.**

Köszönjük megértésüket!

Lidija SEVER, a polgármester titkára

## UREDITEV FASADE NA GASILSKI GARAŽI KRPLIVNIK Z OKOLICO - A KAPORNAKI TŰZOLTÓGARÁZS VAKOLATÁNAK ÉS KÖRNYÉKÉNEK RENDEZÉSE



**SPOMINSKI PARK PRI MEJNEM KAMNU 180 -  
EMLÉKPARK A 180-AS HATÁRKÖNÉL**



**PRIHOD NOVOROJENCEV 2018 -  
A 2018-AS ÉV ÚJSZÜLÖTTJEI**



**GRADNJA MOSTU ČEZ REKO KRKO  
IZ LETA 1938 IN IZ LETA 2018 -  
A KERKA FOLYÓ HÍD KIÉPÍTÉSE  
1938-BÓL ÉS 2018-BÓL**



**SREČANJE DRUŽIN -  
A CSALÁDOK TALÁLKOZÓJA**



**19. OBČINSKI PRAZNIK -  
19. KÖZSÉGI ÜNNEP**





**OTROŠKA TRGATEV NA KRPLIVNIKU -  
GYERMEKSZÜRET KAPORNAKON**

